adrianciubotaru

Nu sunt ultima mea versiune

O singură soluţie: a fi tu însuţi

Am învăţat din ultima carte a lui Seth Godin că, dacă persişti în a fi tu însuţi, piaţa – înţeleasă atât în sensul de bază, cât şi în cel figurat – te va recompensa la un moment dat pentru acest efort. Cum a fi tu însuţi este strâns legat de urmărirea propriilor vise, este o idee destul de generoasă să crezi că nu doar împlinirea propriului vis, cât şi perseverenţa în acest drum sfârşeşte prin a fi recompensată.

Dacă abdici de la propriu tău vis, vei transmite semnale artificiale în jurul tău. Aceste semnale îţi vor eroda credibilitatea şi astfel brandul tău personal va fi diluat. Diluarea brandului tău personal are ca efect scăderea cotei tale de piaţă care are doar un singur final tragic: falimentul.

Nu rămâne decât o singură soluţie: a fi tu însuţi.

Oamenii ajung înfrânţi doar atunci când abdică de la propriul lor vis şi se uită prea repede că nimeni nu a ieşit înfrânt îndrăznind să fie el însuşi.

T

Sufletul nostru se opreşte la marginea ultimului om

„Nu vreau să intru în sufletul omului” este o expresie în care sufletul nu este înţeles ca un corp, ci mai degrabă ca o undă. Sau mai bine spus, ca un câmp. Sufletul ar fi acea arie, acel loc geometric cu care poţi interfera prin apropiere, pe care îl poţi bruia din rea-voinţă sau din neatenţie.

T T

Dincolo de acestea, „sufletul omului” nu îmi pare ca un dat din naştere, ca o opţiune default **pre**instalată, ci mai degrabă ca un mit frumos **–** în cel mai rău caz sau ca o permanentă creaţie **–** în cel mai bun caz.

În ultimul caz **–** cel mai bun, existenţa propriului suflet este o continuă provocare cotidiană.

Sufletul este ceea ce construim după ce realizăm că nimic nu are un sens gata preparat. Sufletul ar fi ceea ce apare după ce am demolat toate prejudecăţile fabricate şi toate reziduurile pe care societatea şi le depozitează în faţa privirii noastre.

O altă observaţie ar fi aceea că sufletul apare când sunt implicaţi mai mulţi oameni. Începem să existăm ca persoane atunci când suntem priviţi de alte persoane. Este nevoie de un Noi pentru a legitimarea prezenţa unui Eu.

Sufletul este rezultatul unui act de dăruire.

Atunci când omul se priveşte pe sine dincolo de nevoile imediate, atunci apare sufletul.

Atunci când dorim ceva mai presus de noi înşine, atunci apare sufletul.

Sufletul ar fi rezultatul unei împărţiri care înmulţeşte. Dragostea este o distribuire de emoţii, care împărtăşite, nu se împuţinează, ci cresc în intensitate.

Sufletul meu este povestea ta, la fel cum sufletul tău îmi spune povestea mea.

Sufletul este povestea regăsirii a doua mâini.

Sufletul apare **într-**o poveste de dragoste şi dispare **într-**un scenariu de ură.

Omul apare şi se dobândeşte pe sine doar **într-**un scenariu de dăruire.

Când timiditatea nu este eleganta

Sunt un om fundamental timid şi, deşi îmi dau seama că acest defect a primit în timp multe din corecţiile necesare, simt că lupta mea cu timiditatea va fi una constantă.

Realizez permanenţa aceste provocări pentru că timiditatea nu ţine doar de relaţiile cu ceilalţi. Ţine mai ales de relaţia cu mine însumi, iar de această relaţie **–** nu

întotdeauna una sănătoasă – nu mă pot descotorosi ca de un pachet de gumă gol.

Baricadarea în sine a oricărui om timid pleacă de la ideea – de multe ori iluzorie – că sensibilitatea noastră este apărată de această atitudine şi o pierde din vedere pe aceea cum că niciodată nu suntem mai vulnerabili (în sensul rău) decât atunci când suntem timizi. Sensul bun al vulnerabilităţii – atunci când este din plin asumată – are locân cictul îndrăznelii (a ne implică modestia).

Timiditatea este o relaţie cu sine pentru că presupune sufocarea sub gândul importanţei propriei persoane. Dacă timiditatea rămâne rareori nepedepsită, opusul ei – îndrăzneala – rămâne rareori nerecompensată.

Acest blog – ca orice manifestare publică – este un bun instrument atât să-mi arăt unele timidităţi, cât şi pentru a le ascunde pe altele.

Cum sci ţi pui cap la cap toate vieţile în general, lumea este frumoasă pentru ca suma bunelor depăşeşte suma relelor. Aceasta este definiţia brută a optimismului.

În general, lumea este frumoasă pentru că oamenii buni iradiază mai multă bunătate decât iradiază oamenii răi răutatea lor.

Suportabilitatea vieţii se bazează pe aceasta asimetrie: un om bucuros se va mişca mai mult decât un om trist, implicit bucuria sa va fi împrăştiată pe o rază mai mare decât tristeţea celui trist.

Folosind o imagine din Noul Testament, aş spune că bucuria este cea lumânare pusă în mijlocul camerei, pe când tristeţea este aşezată sub pat.

Un om senin are o gravitaţie mai mare şi curbează în mod diferit spaţiul din jurul său. Va atrage mai mulţi oameni, va motiva mai mulţi oameni să intre în legătură cu el, va influenţa mai mult. Astfel se explică de ce, deşi oamenii trişti sunt numeric mai mulţi, influenţa celor senini, cu o mentalitate pozitivă este mai mare.

Ai tendinţa să fii optimist, să încurajezi chiar şi atunci când toate datele îţi contrazic acest optimism.

Trăiesc uneori momente atât de frumoase prin

subţirimea prilejurilor încât nu pot să-mi imaginez decât o lume care ascunde miracole la tot pasul.

Uneori nu este grav să trăieşti momente mai puţin reuşite, ci e mai dureros să trăieşti momente frumoase şi apoi să nu ai cu cine împărtăşi, să nu ai ocazia, timpul sau cuvintele pentru a transmite mai departe acea stare de bine.

Miercuri seara, de la Piaţa Presei la Aviatorilor, deşi erau locuri libere, am stat în picioare, în faţă lângă şofer, doar să ascult muzică care răsuna în cabina sa. Era un şofer tânăr, tuns scurt, care asculta Metalica. În cele 20 de minute, am prins vreo patru hituri împreună. Seara, după o zi de muncă, un şofer de autobuz ascultând Metalica m-a aruncat **într-**o stare pe care probabil doar revederea unui vechi prieten mi-ar fi prilejuit-o.

Uneori simt că nu am timp să-mi pun cap la cap toate vieţile pe care le-am trăit.

Ce se mai întâmpla cu onoarea?

Onoarea pare un concept care se învecheşte pe zi ce trece, este apanajul culturilor tradiţionale, în vreme ce în societăţile seculare a devenit o simplă noţiune istorică de găsit în fragmente sociale izolate (armată, anumite minorităţi etnice, lumea interlopă) sau în comunităţi specifice (sudul Italiei, lumea arabă, Japonia).

Avansul modernizării **s-**a petrecut invers proporţional cu importanţa pe care onoarea a avut în reglarea relaţiile sociale. Duelurile pe baza onoarei şi reputaţiei erau purtate de aristocraţi, ofiţeri sau tineri cu pană revoluţionară. Acum „duelurile” sunt rezervate artiştilor hip-hop, oamenilor politici şi jurnaliştilor. În general, domenii în care manipularea intangibilelor este mai urgentă decât în altele.

Expresii ca „onoarea familiei mele” sunt folosite cu precădere în legătură cu evenimente petrecute cu evenimente ce au loc în mediul rural sau în rândul unor minorităţi (machidoni, ţigani etc), iar formule ca „să-şi spele onoarea” sunt asociate mai degrabă evenimente violente (crime, abuzuri).

„A-i face cuiva o aroganţă” este o expresie folosită de jurnalişti pentru a descifra comportamentul unui Becali, Piţurcă etc. Şi are la bază elemente difuze de onoare, reputaţie, aroganţă.

„Am şi eu onoarea mea” este o expresie pe cale de dispariţie, auzită din ce în ce mai rar, iar dacă acum 20 de ani exprima o persoană principială, acum denotă mai degrabă o mentalitate retrogradă.

Dacă în trecut cineva îşi putea spăla onoarea familiei sale (fiica a fost dezvirginată/lăsată gravidă în afara căsătoriei) printr-o vendetă personală, acum acest lucru este de neînchipuit fără consecinţe legale.

Unde sistemul de drept a devenit central şi reglează toate infracţiunile, indivizii cu onoarea încălcată se văd privaţi de un răspuns direct şi trebuie să-şi delege statului dorinţa de compensare.

Conceptul de onoare s-a diluat acum în credibilitate, reputaţie, faimă sau ruşine (ai făcut familia de ruşine). Dacă înainte orice infracţiune era o insultă directă la onoarea Regelui, acum un stat secular îşi reglează mai impersonal elementele subversive.

În cazul proceselor de calomnie este implicată doar credibilitatea înţeleasă cât de poate de pragmatic: dacă n-am credibilitate, nu pot exercita profesia – jurnalist, politician etc.

Onoarea a scăzut ca pondere în relaţiile umane pe măsură ce eficienţa a fost ridicată la nivel de valoare supremă, iar compartimentarea privat-public a devenit definitorie. Negustorii nu aveau nevoie de onoare, ci doar de solvabilitate şi profit. Dacă, într-o tranzacţie, ambele părţi câştigă, onoarea sau virtutea devin chestiuni secundare.

A fi linguşitor la serviciu şi demn acasă nu mai traduce o situaţie contradictorie.

Compartimentarea stârnea de sine – una pentru public, una pentru prieteni, una pentru familie – s-a privat-izat atât de mult încât suntem mai toleranţi în a judeca oamenii după compromisurile de onoare.

Am scris mai sus doar câteva gânduri, însă ştiu că ar merita o întreagă istorie a evoluţiei conceptului de onoare.

Universul este mnemotehnic (I)

Prin liceu, auzisem **într-**o oră un cuvânt nou, *epurare*. Mi-a fost ruşine să întreb ce înseamnă, însă în aceeaşi zi am pus mâna pe un dicţionar şi i-am aflat sensul.

Întâmplarea mi-a rămas în minte pentru că în aceeaşi seară, la ştiri, am auzit de două ori enunţat cuvântul cu pricina.

Am reţinut pentru că nu mi **s-**a părut o coincidenţă, ci doar o alăturare plină de sens a doua evenimente izolate. M-am întâlnit cu acelaşi nou cuvânt **într-**un interval scurt de timp, iar acest lucru fusese suficient să mă pună pe gânduri şi mai mult decât atât, era tot ce aveam nevoie pentru a reţine pentru totdeauna sensul cuvântului.

În acel program eliadian de adolescenţă, unul din exerciţii era să învăţ 5 cuvinte noi în limba română (pe lângă cele în limba engleză şi franceză). La limbile străine nu era greu, învăţam mai multe şi chiar dacă uitam, citeam destul de mult încât procesul de învăţare să se fixeze **într-**o poveste mentală naturală.

Ţin minte acele luni de toamnă când exagerasem atât de mult cu lecturile în original încât propriile gânduri mi se păreau conturate deja în franceză. Foloseam Laroussse-ul, ajunsesem să citesc unele cărţi de literatură la fel de repede ca în limba română, iar uneori în vorbirea curentă luptam cu greu să nu-mi scap cuvinte franţuzeşti.

Nu am simţit niciun proces de învăţare propriu-zisă pentru că mă afundasem cu totul **într-**un univers lingvistic nou, iar acest univers semăna cu cel familiar, matern: arunca din când în când sincronicităţi.

Citeam cu dicţionarul lângă minte, iar orice cuvânt nou era căutat şi apoi notat cu absolut toate sensurile şi expresiile pe nişte fişe. La finalul zilei, revedeam în fugă foile cu noile cuvinte şi încercam să-mi amintesc contextul în care le-am întâlnit. Mi-a luat câteva luni să-mi dau

seama că aceasta metodă nu merge. Uneori la finalul unei zile găseam notate zeci de cuvinte, iar unele erau extrem de tehnice (universul marinăresc la Jules Verne, vestimentaţie şi arhitectură la Balzac).

Cu timpul începusem să-mi relaxez procesul de memorare pentru că:

— Cu multe dintre cuvinte mă reîntâlneam, deşi nu mai speram, iar astfel mi se fixau mai bine în minte. Reţineam toate cuvintele grele asupra cărora îmi proiectasem o dificultate, tocmai că-mi setasem o teamă de a le uita, iar când le reîntâlneam, le notam din nou, îmi aminteam că-mi spusesem „acest cuvânt va fi greu de memorat tocmai pentru că există o şansă mică să mă reîntâlnesc” şi o dată ajuns aici, sensul cuvântului îmi devenea natural şi simplu.

— Lecturile erau suficient de dese încât unele cuvinte nenotate (consultam doar dicţionarul) erau reţinute prin simplul fapt că frecvenţa cu care mă reîntâlneam cu ele era foarte mare.

Întâlnisem cuvântul *hurluberluw* Cyrano de Bergerac, iar unul din dicţionare îl prezentase drept arhaism. M-am gândit că nu o să mă mai întâlnesc cu el (deşi îl trecusem pe foi) şi deja îl uitam în timp ce-i notam sensurile.

Nu mică mi-a fost mirarea să mă reîntâlnesc cu el de vreo trei ori în săptămânile următoare în opere care nu abundau de arhaisme. Mi **s-**a părut nostimă faza (ca şi cum cuvântul caută joacă, îţi sare în faţă şi îţi cere atenţie) şi, deşi nu l-am mai citit pe nicăieri de ani de zile, am reuşit să i reţin, să mi-l integrez în lumea mea psihică.

Un cuvânt, un gest, un chip care reapare în contexte pe care nu le poţi lega cauzal, însă totuşi îţi creează sentimentul că lucrurile se petrec în mod coerent şi semnificativ. Cuvinte, gesturi, chipuri care îţi vorbesc doar ţie şi se întâmplă doar pentru tine.

Universul este mnemotehnic (II)

Discutam în articolul precedent despre acele situaţii când simţi că viaţa pe care o trăieşti îţi devine un

instrument pedagogic. Când evenimente disparate îşi capătă în mintea noastră o coerenţă şi devin pline de sens.

Jung credea că acele evenimente numite coincidenţe sunt coincidenţe doar pentru că le privim cauzal (unidimensional). Dacă depăşim nivelul cauzal, observăm că acele „coincidenţe” nu sunt doar simple juxtapuneri aleatoare, ci sunt evenimente pline de sens.

Numim coincidenţe acele întâmplări care aveau din punct de vedere cauzal o şansă extrem de mică să se întâmple. Dacă le privim din**tr-**o perspectivă mai largă observăm ca ele transmit ceva. Sunt purtătoare de sens, sunt purtătoare de mesaj.

Întreaga noastră viaţă psihică este construită jurul semnificării impulsurilor şi experienţelor noastre.

Când o experienţă poartă un mesaj, câştigăm un sens, integram povestea acelei experienţe şi rezultă ceea ce în mod didactic numim maturizare.

Maturitatea este direct proporţională cu capacitatea noastră de a stoarce de sens experienţele trăite.

Nu mă interesează cât de mult ai suferit, însă mă interesează cât sens ai obţinut din suferinţa ta.

Nu mă interesează cât de mult ai iubit, însă mă interesează cât sens ţi**-**a oferit iubirea ta.

În acelaşi mod cu povestea cuvântului *epurare*, aş mai exemplifica o situaţie. Vrei să vizitezi Viena, ai şansa să o vizitezi săptămâna viitoare, însă amâni excursia pentru anul viitor.

În ziua următoare, răsfoind un album **într-**o librărie, ajungi întâmplător la o pagina cu poze frumoase din Viena. Spun întâmplător pentru că, gândind cauzal, te poţi întreba care erau şansele?

În acelaşi timp, cineva ar putea să argumenteze că, dacă Viena n**-**ar fi fost în prealabil proaspătă în minte, n**-**am fi observat acele poze răsfoind albumul.

Un argument valid în cazul în care presupunem că între mintea noastră şi universul pe care îl presupunem exterior există o distanţă şi o rupere de ritm.

Dacă mintea mea este separată de universul imediat

(fizic) în care ne plimbăm corpul de-a lungul vieţii, atunci o mare parte din ceea ce trăim este pură iluzie, aglomerare de coincidenţe şi evenimente consecutive lipsite de sens.

Dacă însă, Universul este un mare ocean psihic în care mintea şi corpul meu se scaldă deopotrivă, cam tot ce trăiesc devine capabil de-a-mii transmite un mesaj.

Cu alte cuvinte, deşi sună tautologic, cam tot ce trăiesc, mă priveşte.

Cu totul alte cuvinte, cam orice experienţă este un semn ce poate fi decodificat ca purtător de sens.

Nu pot accepta ideea heideggeriană a sentimentului de ne-acasă în această lume pentru că astfel ar însemna să-mi devalorizez o mare cantitate a experienţelor trăite. Ar însemna să mă împac cu balastul – minor şi nesemnificativ în economia Universului – pe care traiectoria mea îl creează. Ar însemna că am fost *aruncat* **într-**o lume care nu-mi transmite nimic.

Fuck happiness, we neecl challenges!

Nu cred în acele fantasme ale fericirii în care ne imaginăm stând la umbră pe plaja unei insule tropicale, în care ne imaginăm plini de bani, fără job şi fără micile sau marile griji cotidiene.

Fiinţa umană este astfel construită încât are nevoie în permanenţă de provocări, de aventură şi de încercarea limitelor curajului uman. Situaţii existenţiale care traduc cel mai bine locul incomplet şi intermediar pe care omul şi-a găseşte în lume.

Curajul nu este doar o simplă calitate a unor oameni care jonglează, ci este trăsătura morală a acelor oameni care pariază că Universul va ţine cu ei.

Pe stradă unde am crescut era o cantină în a cărei curte ne jucăm în fiecare weekend. Curtea era imensă, însă era păzită de un câine pe măsură.

Ţin minte acele zile în care bucuria noastră era următorul joc:

Săream gardul – un gard mare de ciment – în curte, înaintam câţiva paşi, câinele ne simţea şi alerga înspre noi. Acele secunde când vedeai dulăul venind spre tine şi

săreai imediat gardul înapoiân stradă erau toată miza jocului. Cel mai curajos dintre noi era acela care sărea gardul în curte şi înainta cel mai mult, se îndepărta cel mai mult de gard, crescându-şi riscul de a fi prins.

Ne-am jucat astfel destule zile şi nu ţin minte pe nimeni care să fi fost prins de câine. Nu ţin minte pentru simplul fapt că, dacă ar fi fost prins, consecinţele ar fi fost destul de grave şi implicit memorabile. Câinele nu era o potaie, iar noi eram doar nişte puşti de 7 – 8 ani care ne testam curajul, ne antrenam capacitatea de reacţie şi căutam acele senzaţii ţări pe care doar riscul unor pericole ţi le poate oferi.

Am impresia că dorinţa de risc şi căutatea acelor senzaţii tari este adânc înrădăcinată în fiinţa noastră dincolo de adrenalină şi dincolo de acei hormoni care ne provoacă plăcere. Am impresia că testarea limitelor, căutarea riscului şi a aventurii răspunde unor nostalgii religioase primare.

Încearcăm aventuri chiar cu riscul pierderii propriei vieţi.

Trăim iubiri intense chiar cu riscul pierderii propriului echilibru.

Sunt oameni care-şi riscă ultimele trăsături umane doar pentru câteva clipe de extaz.

Sunt oameni care „o caută cu lumânarea” doar pentru că în acesta căutare se simţ ei înşişi”. Te mănâncă un fund” nu este expresia încercării prosteşti de-a surmonta plictisul, ci doar căutarea specific umană a unor provocări.

Dacă nu avem provocări, le inventăm.

Dacă nu sunt provocări, ni le imaginăm acolo.

După ce o provocare este realizată, căutăm altele şi altele, iar căutarea nu se opreşte niciodată.

A avea curajânseamnă a avea încredere în posibilităţile nelimitate ale vieţii, la fel cum a iubi înseamnă a-ţi trăi viaţa în plină afirmare.

„Da „ui pe care orice naştere îl aduce cu sine în lume poartă ceva din curajul primului punct de lumină care a

explodat în umbra increatului. (Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl…)

Acei oameni care au bani, faimă şi putere şi vor mai mult, şi mai mult, nu sunt oameni îmbătaţi de putere sau de iluzia grandorii lor, ci sunt oameni care caută noi provocări, care caută noi bătălii, careâşiâmping şi mai departe limitele curajului lor.

A trăi înseamnă a-ţi asuma curajul echilibristicii între fiinţă şi nefiinţă, între zbor şi a prăbuşire.

A trăi din plin este atunci când fiecare gură de aer este un risc, când fiecare inspiraţie este o ruletă rusească.

Căci fără bătălii şi fără provocări, nivelul nostru de curaj/fiinţă este la nivelul unei euglene verzi perfect identică cu propria plictiseală.

Alege cea mai bună versiune a ta

Am impresia că te pricepi al naibii de bine să-ţi faci rău singur şi să-ţi întorci armele tale cele mai bune şi cele mai ascuţite împotriva ta însuţi.

Ţi-ai finisat atât de bine sistemul defensiv – din cauza lipsei generalizate de încredere – încât te-ai trezit că singurul atac pe care ţi-l mai permiţi este împotriva ta.

În acest context, oamenii naivi, oamenii plini de candoare sunt cei mai norocoşi. Candoarea este forţa ta interioară, este ceea ce-ţi conturează frumuseţea ochilor atunci când zâmbetul tău este sincer.

După ce zâmbeşti, îţi mai rămâne doar să înveţi să canalizezi această forţă cu inspiraţie şi discernament.

Slăbiciunea este doar proasta utilizare a puterii noastre interioare.

Să luăm un exemplu. Unii oameni te pot răni, unii oameni chiar te rănesc. Unii oameni te pot minţi, unii oameni chiar te mint. Sunt situaţii în care încrederea noastră este înşelată. Dacă nu există o investiţie de încredere, nu există înşelare, abuz, trădare.

Poate părea ciudat, însă atunci când sunt înşelat, primul meu gând nu este înspre persoana care m-a înşelat, ci înspre mine. Mă interesează mai puţin cel care mă răneşte şi mă minte, căci sunt convins că cel care pierde

nu sunt eu însumi.

De vreme ce eu câştig, mă concentrez asupra mea. Ce pot învăţa din această situaţie, unde am greşit, cât de mult mi-am riscat încrederea, cum îmi pot finisa şi mai bine sistemul de orientare între oameni.

Încrederea este întotdeauna o situaţie de risc. Un gest de încredere presupune mereu un coeficient de incertitudine pe care trebuie să ţi-l asumi. Dacă nu e risc, nu ai nevoie de încredere, iar dacă e llsc, îner ederea devine un act de demnitate umană. Oameni neîncrezători (în ei înşişi, în Ceilalţi) sunt oamenii care îşi imaginează că accelerează călcând pedala de frână.

De vreme ce atunci când sunt înşelat, îmi întorc privirile către mine însumi, iar nu către înşelător, înseamnă că am operat cu o modalitate atipică de a pune întrebarea. În viaţa ta, poţi adresa mai multe întrebări (din mai multe perspective) situaţiilor cu care te confrunţi.

Când eşti rănit, te poţi întreba, de ce doare când eşti rănit, de ce oamenii te rănesc (vei fi ispitit să crezi că toţi oamenii te rănesc), de ce ai avut atât de multă încredere, de ce ai fost atât de naiv, cum poţi evita situaţiile de genul acesta în viitor, cum îţi pot reveni fără resentimente.

Aşadar, **într-**o anumită situaţie, îţi poţi adresa mai multe tipuri de întrebări, iar aceste întrebări aruncă lumini diferite asupra situaţiei.

Dacă-ne imaginăm întrebările că nişte faruri care aruncă lumini din unghiuri diferite, atunci înţelegem cât de mult ne ajută să ştim să punem întrebările corecte.

Ele luminează întâmplările din viaţa noastră, iar nu concluziile, iar nu răspunsurile.

Răspunsurile dau iluzia că o anumită perspectivă este singura perspectivă, însă ele sunt contextuale, prin urmare fragmentare şi incomplete.

Avem un raft cu trei sticle cu vin. Una este la 30 de dolari, altă este la 50 de dolari, iar ultima este la 75 de dolari. Statistic, cea mai vândută sticlă va deveni cea de 50 de dolari. Este o judecată contextuală, **într-**o situaţie comparativă. Dacă vei avea pe raft o sticlă de 20 de dolari,

o alta de 35 de dolari, iar ultima va fi de 50 de dolari, cea mai vândută sticlă va deveni cea de 35 de dolari.

Evaluarea contextuală este corectă, însă contextul este temporar, ţine doar cât eşti în magazin. Vei ajunge acasă şi vei bea sticla de vin în alt context decât cea în care era aşezată între alte sticle de vin cu preţuri diferite.

Să ne ferim de rezolvări contextuale, care sunt valabile doar de la mână până la gură. Să ne ferim de răspunsurile care ne însoţesc doar de la vitrină până la casierie. Să ne ferim să credem că unele răspunsuri ne vor însoţi toată viaţa.

Adresează-ţi întrebări, luminează cu aceste întrebări situaţiile pe care le trăieşti, iar în acest mod vei fi în stare să-ţi alegi cea mai bună versiune a ta.

Gardurile din noi în 1986 părinţii mei aveau bani strânşi pentru cumpărarea unei Dacii. Mama dorea maşina, însă tata dorea să se mute la casă, să aibă curtea şi grădina lui. Stăteau pe atunci **într-**un apartament cu două camere lângă Parcul Tei şi în curând au început să caute o casă.

Au vizionat mai multe până când, **într-**o zi plimbâ**ndu-**se pe strada Libertăţii, au văzut un anunţ de vânzare. Era o stradă cu case, iar la capătul străzii coborau nişte scări către un alt cartier al oraşului.

Mama mi-a spus mai târziu că atunci strada arăta ca în basme. De o parte şi de alta a străzii erau straturi cu flori de toate culorile, curţile aveau multă verdeaţă, iar grădinile păreau întreţinute.

Acolo au văzut anunţul. Era o casă bătrânească cu un salcâm în curte. Nu era locuită şi aparţinea fiului bătrânei care stătuse acolo. Fiul locuia în alt oraş şi dorea să scape destul de repede de acea proprietate de vreme ce se zvonea că acea zona urmează să fie demolată în vederea construirii unui cartier cu blocuri.

Astfel, în primăvara lui 1986, părinţii meu au cumpărat destul de ieftin o casă pe care imediat au început **s-**o demoleze. Toată vara au construit o alta nouă, iar în toamnă ne-am mutat acolo. Mai întâi ne-am mutat în două

camere, apoi în trei camere, apoi patru camere, apoi cinci camere. În fiecare an le veneau idei şi mai construiau câte ceva. Au făcut un hol, au mutat baia, au mărit bucătăria, au mărit holul, au închis un perete, au spart un altul.

În acel an totuşi, când au cumpărat locul, toţi le atrăgeau atenţia că zona se va demola şi se vor construi blocuri. Chiar în timp ce ei construiau casa cea nouă, experţi şi inspectori de la primărie veneau în grădină şi măsurau şi testau solul, să vadă la câte etaje rezistă.

Lor nu prea le-a păsat, au construit înainte, au riscat, iar dacă decembrie ’89 **s-**ar fi întâmplat un an mai târziu, probabil noua casă ar fi urmat să fie demolată.

Atunci, eu aveam şase ani, iar fratele meu avea cinci ani. Când ne-am mutat grădinile nu aveau garduri şi erau despărţite doar cărarea dintre ele. Când am descoperit noi grădina, ne apovestit mama mai târziu, am crezut că totul este al nostru. Ne-am jucat peste tot, ne-am fugărit peste tot, printre straturile şi în grădinile vecinilor.

Vecinii nu **s-**au ofuscat prea tare, erau nişte oameni simţiţi şi răbdători cu copiii sălbatici ai noilor vecini, însă în câteva luni, brusc sau subtil, între grădini au început **s-**apară gardurile.

Ce faci când te simţi singur?

Acest articol a rezultat din curajul cuiva care a întrebat „tu ce faci când te simţi singur?”

Uneori dăruiesc chestii mici şi gesturi mici. Am observat că ridicarea stimei de sine este cea mai la îndemână atunci când dăruiesc ceva.

Uneori citesc, mă uit la un film, scriu, sun pe cineva, ies afară.

Mă simt singur atunci când simt că mă cufund în mine însumi, când cad în propriul neant. Iar pentru a nu cădea, apelez la Ceilalţi.

Pentru mine însumi sunt cel mai mare duşman şi doar ţi**nându-**mă ocupat cu Ceilalţi, reuşesc să nu mă-autodistrug în propria singurătate.

Mă simt liber chiar şi printre oameni.

Genul acela de singurătate în care conştient sau

inconştient ne închidem pe noi înşine, îmi aduce aminte de fiecare dată de reacţia melcului atunci când îi atingi ochii. Atunci când îi atingi, se apără şi-i retrage, însă în acelaşi timp îşi retrage şi posibilitatea de-a privi şi de-a se orienta.

La fel şi noi, în momentele vulnerabile, când ne retragem, când credeam că ne apărăm vulnerabilitatea, ne rupem nişte punţi. Ne rupem nişte punţi pe care ar putea circula toate lucrurile frumoase care vin de la Ceilalţi.

În mod evident, de la Ceilalţi nu vin numai lucruri frumoase, însă dacă nu riscăm deschiderea noastră, ar trebui să explodăm în propria noastră păguboasă implozie.

Mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă propriul organism s-ar închide în sine însuşi cu totul, atunci când este bolnav. Ce s-ar întâmpla dacă corpul nostru ar acţiona atât de orbeşte şi resentimentar?

Şi-ar retrage şi posibilitatea de-a se vindeca, în mod evident.

Însă din fericire, nu se întâmplă astfel.

Atunci când suntem bolnavi, corpul îşi ridică propriile bariere, însă rămâne un sistem deschis, rămâne sugestionabil la stimulii care îl pot vindeca. Îşi permite riscul ca aceeaşi sugestionabilitate să-i provoace mai mult rău.

Astfel, atunci când mă simt singur, primul meu gând este cum pot să mă deschid mai mult, cum pot să dăruiesc mai mult, cum pot să risc şi mai mult propria vulnerabilitate.

Mi-a fost frica într-o zi frumoasă de aprilie, Mana m-a sunat şi mi-a spus cu o voce tragică că Darius a plecat.

„Unde a plecat?” „în lume?”

„În jurul lumii”.

Am fost deodată purtat în toate fantasmele proprii a ceea ce înseamnă în jurul lumii. Îmi imaginam de multe ori să plec în lume, să fiu un hamal în Cairo, un chelner în Tokio, un tăietor de lemne în Vancouver, însă acum aveam şansa unui companion.

Darius ţinuse secretă dorinţa lui de-a pleca, nici familia, nici prietenii săi n-au ştiut. A anunţat doar pe

blogul său şi a plecat. Am rugat-o atunci pe Mana să-i lase un mesaj pe blog – avea parola – căci vreau să vin şi eu cu el. Îmi imaginam că în zece ore de când plecase, nu putuse să ajungă prea departe şi ne-am fi pututîntâlni undeva.

A doua zi seara, Darius a dat un semn de viaţă. Dorea să facă ocolul prin Orientul Mijlociu, ajunsese până în Bulgaria şi **s-**a întors. De unul singur nu este uşor, he got scared. **S-**a întors în Cluj, a promis tuturor că **s-**a liniştit, însă în aceeaşi seară m-a sunat. Văzuse mesajul.

A părut un vis realizat: să am cu cine merge în jurul lumii. Ne-am făcut planul de bătaie, iar a doua zi trebuie să ne vedem în Bacău.

Am sunat în acea seară o mătuşă pentru a o întreba cum pot să-mi fac un paşaport în regim de urgenţă, am aflat că e simplu, însă pentru asta trebuie să mă duc la Bacău.

Eram miezul nopţii şi în timp ce-mi făceam bagajul entuziast m-a lovit gândul că *lumea este mai mare decât cred eu*. M-a apucat o teamă difuză, mă gândeam că vieţile noastre sunt de jucărie, suntem protejaţi de o cupola afectivă formată din prieteni, familie, iubite, însă a pleca în jurul lumii este *altceva*. Este un lucru mare, serios şi mult mai înfricoşător decât viaţa mea de jucărie.

Eram liber, îmi dădusem demisia cu o lună înainte, aveam nişte bani strânşi, îmi permiteam câteva luni bune de independenţă, însă în tot entuziasmul meu de-a pleca în lume, uitasem un amănunt: eram implicat **într-**o relaţie ciudată şi plină de meandre (cum sunt toate, de altfel).

Când am vorbit la telefon cu ea în aceeaşi noapte şi am anunţat-o că vreau să plec în jurul lumii, am fost deja convins că îmi era frică. Speram în laşitatea mea să găsesc înţelegere şi încurajări, însă m-am izbit de argumente şi critici. „Adrian, ai 28 de ani, alţii la vârsta asta se gândesc cum să construiască o viaţă, iar tu te gândeşti să pleci în jurul lumii?”

„Şi eu vreau să călătoresc în jurul lumii, însă nu aşa… ca un vagabond”.

„Există un timp pentru toate”.

Au fost argumente pe care nu le-aş fi luat în seamă în mod normal, însă acum îmi justificau laşitatea de-a pleca. În plus, îmi accentuau o frică mai veche: teama de a nu ieşi din nişte tipare sociale comune, asumate de ceilalţi. Ok, sunt un tip nebun, cred şi fac lucruri nebuneşti, însă încerc şi eu, ca toţi ceilalţi, să păstrez aparenţele. E mai sigur, e mai comod, consum mai puţină energie.

Mergi pe burtă pentru ca artileria celorlalţi să nu te nimerească. Poartă haine de camuflaj, *blendin*.

Când Darius a revenit cu un telefon în aceeaşi noapte, m-a întrebat direct:

„Te-ai răzgândit, nu-i aşa?”

A pleca atunci în jurul lumii (Darius a plecat a doua zi în jurul Europei, dar nu mai contează) a fost singurul lucru pe care mi-a fost frică să-l făcând 2008. M-am ascunsân spatele fricii proprii şi în spatele fricii artificiale pe care ceilalţi au pus-o în mine.

Am învăţat şi mi-am reamintit un lucru simplu: nu există argumente obiective pentru a renunţa la un vis, la fel cum pentru a lupta pentru idealurile tale, nu ai nevoie de argumente raţionale.

Doar oamenii fricoşi au nevoie de certitudini pentru a face ceva. Sunt oameni fricoşi pe care frica îi îngheaţă şi sunt oameni a căror frică devine prilej de zbor, a căror frică este un motiv în plus de a lupta şi de a continua.

N-am dorit să intru în nuanţări pe marginea distincţiei frică/angoasă, ci am încercat să-mi fac un exerciţiu critic de sinceritate pe marginea unei frici experimentate în anul care tocmai a trecut, când am înţeles şi mai mult că eroismul unui gest este direct proporţional cu gradul de frică pe care o învingem în noi înşine atunci când îl facem.

Când găsesc o idee noua, îmi trec toată viaţa prin ea în vacanţa de vară după clasa a IX-a m-am decis să mă apuc singur să învăţ franceza. Pe 18 iunie – de ziua mea – mama mi-a dat bani şei-mi mu o gramatică a limbii franceze. Răsfoisem cartea în librărie şi-mi realizasem că este un instrument bun şi complet spre deosebire de alte

cărţi de pe piaţă care erau orientate spre franceză vorbită, însă dincolo de acestea, numele unei co-autoare m-a convins că am în faţă o gramatică bine documentată.

Micaela Slavescu era autoarea celor două dicţionare franţuzeşti editate în anii ’70 de la noi din casă – ştampilate cu „Biblioteca comunală Poduri” şi, revăzând-o pe coperta unei gramatici a limbii franceze, mi-a inspiratâncredere.

Nu ştiu cum au ajuns acele dicţionare în biblioteca familiei, nu ştiu dacă erau „uitate”, însă ştiu că făceau parte din zestrea mamei!

Când am dorit să învăţ franceza, mama mi-a încurajat dorinţa, în casă aveam deja două dicţionare de şcoală, iar mai tar ziu în var a acelui an, mi-am luat dicţionarul *Larousse* pe care-l folosesc şi acum.

De ce dorisem eu atât de mult să mă apuc de învăţat franceza în vara toridă a acelui an?

În 1986 ai meu s-au mutat la casă într-un nou şi bun cartier. La două case de noi locuia o familie de profesori cu a căror băiat mă împrietenisem. Acel băiat, puţin după începerea liceului, mi-a arătat *Romanul adolescentului miop*, iar de atunci modelul Eliade a dat o nouă formă adolescenţei mele. În roman era un adolescent care, ca şi mine, dorea să cunoască o mulţime de lucruri, îşi făcuse o metodă şi învăţa limbi străine, lupta cu limitele corpului său şi ale culturii sale.

Am dorit să învăţ limbi străine după modelul adolescentului Eliade şi mă apucasem de franceză pentru că toţi în jurul meu învăţau engleza, iar eu am dorit să fiu diferit.

Am putut-o învăţa pentru că existau în casă dicţionare, pentru că am putut găsi o mulţime de cărţi în franceză la biblioteca orăşenească, pentru că mama m-a încurajat. Mi-a dat bani să cumpăr cărţi, mi-a luat apărarea când tata dorea să mă trimită în diverse treburi, a avut grija de existenţa unui context favorabil – îmi amintesc cu ce grijă urca în mansardă şi mă chema la masă.

Mă ambiţionasem să învăţ limbi străine pentru că cineva îmi pusese în mână o carte de Eliade. Pentru ca acel cineva să ajungă la mine, părinţii mei au trebuit – în cadrul aceluiaşi oraş – să se mute de la bloc la casă – **într-**o zonă bună.

Au fost o mulţime de factori care au creat şansa ca aceste lucruri să se întâmple. *Am avut noroc*.

Mult timp după aceea îmi formasem o aroganţă pornind de la gândul că avansul meu cultural mi se datorează doar mie. În acest fals scenariu, accentul cădea pe trăsăturile inerente ale personalităţii mele (încăpăţânare, voinţă etc.) puse în adversitate cu mediul, însă maânselase m.

Am citit atât de mult până la terminarea liceului nu pentru că eu m-am luptat atât de mult cu mediocritatea mediului în care eram, ci pentru că mediul mi-a fost favorabil. Mai bine spus, mi-a fost favorabilizat de familie, prieteni, anumiţi profesori.

Aveam o bibliotecă onorabilă acasă, liceul undeânvăţam deţinea o bibliotecă foarte bună, iar biblioteca orăşenească cred că era foarte bine susţinută pentru un orăşel moldav de provincie.

Am avut noroc.

Datorez multe contextului în care m-am născut şi am trăit până la 20 de ani şi datorez acest articol cuiva care mi-a mărturisit cu o sinceritate fermecătoare fraza din titlu.

Ce poţi face când graba te frânează?

Din Piaţa Presei spre Băneasa, timp de o staţie, drumul este drept, are multe benzi şi este de obicei liber. Plecând din Piaţa Presei pe acest traseu, un autobuz poate alege să meargă mai repede sau mai încet.

Drumul este drept şi liber până la următoarea staţie, dincolo de aceasta, se formează de obicei blocajele, iar aceste blocaje pot fi văzute cu ochiul liber de la o distanţă foarte mare. Aşadar, autobuzul plecat de la Piaţa Presei se poate grăbi cel mult până la prima staţie unde oricum coboară foarte puţini oameni, iar dincolo de această staţie,

e nevoit să se aşeze la coada de maşini.

Acum în prezentul naraţiunii însă, acest autobuz nu se grăbea, mergea lin cu o viteză oarecare de croazieră prin amiaza unei zile primăvăratice de februarie. Şoferul era tânăr, relaxat şi conducea rezemat **într-**o îmbrăţişare pe volanul imens. Dacă **s-**ar fi grăbit, ar fi ajuns mai repede la blocaj, iar nu la destinaţie.

În acest autobuz, în acea linişte, unei doamne tinere foarte distins îmbrăcată i**-**au apărut pe buze următoarele cuvinte şi neştiind ce să facă, le**-**a zis:

„Auzi, domnu' şofer? Dar nu puteţi merge mai repede totuşi? Mai sunt oameni care se grăbesc la serviciu!”

La aceste cuvinte, pedala de acceleraţie **–** pasionata de buddhism **–** a rămas imperturbabilă. Ceilalţi călători **s-**au simţit totuşi politicoşi să răspundă în locul ei:

„Da, chiar aşa! Ne grăbim şi noi, trebuie să ajungem la muncă!” „Câtă nesimţire!”

„Hai ca**le-**o, frate! Nu tre' să**-**l aştepţi pe cel din urmă, vă întâlniţi cu el la capăt”.

Prima doamnă aureolată de sprijinul micii comunităţii provizorii din autobuz, a plusat şi mai mult:

„De ce sunteţi nesimţit şi vă bateţi joc de toată lumea?”

Volanul şoferului a rămas la fel de imperturbabil.

Doamnă blondă a cărei haină de blană transmitea destulă informaţie financiară celor din jur şi**-**a scos telefonul din geantă (care vorbea aceeaşi limbă ca haina de blană) şi**-**a sunat pe nişte decibeli perfect neintegraţi în structurile europene: „Bună. Uite, scuză**-**mă, din cauza unui prost, întârzii puţin”.

Cerceii **–** care probabil ştiau mai multe limbi străine decât haina de blană şi poşeta **–** au zâmbit cu mândrie. Stăpâna lor se descurcă bine, a ştiut perfect să găsească cea mai contextuală scuză imediat, pe loc. Şi nu oricum, ci în nişte condiţii maxime de stres.

Telefonul mobil al autorului a zâmbit şi el, aducâ**ndu-**şi aminte de o vorbă. Unde se grăbesc românii de vreme ce la întâlnirile unde merge el, ei întârzie?

Fiind oricum blocaj, autorul a coborât la prima staţie. A salutat şoferul relaxat, l-a încurajat prin semne şi-a pornit uşor pe trotuar fără să se grăbească.

Şi-a aprins liniştit o ţigară, gândindu-se ce articol bun va ieşi din toată povestea aceasta şi-a ajuns la prima staţie înaintea autobuzului – care acum era perfect încadrat în coloana de maşini.

Contexte de frâna

Cred că avem o recţie inerţială de suspiciune şi prudenţă cu privire la orice succes, la orice reuşită, la orice lucru terminat.

A fi român înseamnă a fi neîncrezător în lucrurile care merg bine, în oamenii care reuşesc.

Nu ducem lipsă de oameni talentaţi, înzestraţi sau inspiraţi, ci mai degrabă ducem lipsă de contexte în care aceştia reuşesc ceva, reuşesc să facă ceva până la bun sfârşit.

Ne putem aminti cu uşurinţă cazuri în care tinere speranţe au ajuns slabe realităţi, iar din starturi grandioase au rezultat renunţări anonime.

Însă ne trebuie ceva timp să căutăm exemple curate de reuşită, iar uneori chiar nu este greu să înţelegem de ce anume se întâmplă acest lucru.

Această baltă de neîncredere în succes nu este o problemă individuală, ci una colectivă. Românii dezvoltă foarte natural contexte de frâna şi ajung să bălţească în grup. Din acest motiv, acelaşi român plecat afară este un cercetător prolific, iar revenit în ţară se blazează.

Contextul nu face pe om, însă îl poate desface foarte uşor.

A trăi în România înseamnă din start a cheltui mai multă energie pentru a rezista asaltului neîncrederii în succes şi în reuşită. De multe ori am fost ispitit să cred că toate acestea se întâmplă din cauza invidiei, însă această este o explicaţie facilă. Nu credem în reuşită pentru că toţi din jurul nostru sunt compromişi. Unii sunt compromişi prin ratarea lor, iar alţii sunt compromişi prin succesul lor viciat de favoruri, pile spăgi, cămările sau grupuri de

interese.

Românii te accelerează individual şi te frânează în grup.

Pur şi simplu, nu credem că cineva poate să aibă succes curat în România pentru că:

1. nu credemân celula umană românească
2. nu credemân sănătatea mediului românesc.

Dacă îmi asum că mediul autohton este o mocirlă, cum pot să cred că cineva **s-**a putut ridica deasupra nepătat? Spunând că românii sunt nişte oameni faini care creează contexte de rahat mă subsumez şi eu în aceeaşi logică a neîncrederii?

Fumatul este dependenţa de o proastă imagine de sine

Am fumat fără oprire din primăvara lui 2000 până în primăvara lui 2009. Am fumat nouă ani fără întrerupere mai mult de un pachet pe zi. Am trecut de la Winchester la L & M, prin Derby şi R & M, prin patru ani de facultate, cu Lucky Strike şi cu Marlboro.

Cititorii mai vechi ştiu că acum câţiva ani, partea de sus a acestui blog conţinea pe subsemnatul cu o ţigară în gură. Unii prieteni chiar glumeau că nu mi-au văzut nic io poză în care să nu am o ţigară, iar unii dintre ei ştiau pe cine încercam să imit prosteşte.

Am început 2009 cu gândul să mă las de fumat, a urmat apoi o perioadă în care n-am mai fumat în cameră, însă momentul final îi tot amânam. Am citit apoi cartea lui Allen Carr (pe care n-am terminat-o de citit), iar acum o săptămână am aruncat ultima ţigară.

Am trecut prin următoarele situaţii: **–** întâmplare cu mulţi nervi

— Ieşire la bere

— Situaţie socială cu nouă fumători **într-**o cameră timp de câteva ore.

şi nu am simţit nicio luptă cruntă cu mine însumi pentru a nu fuma.

În ultimele luni m-am lovit de toate prejudecăţile care zburdă liber (şi asumate necritic) în jurul acestui

prost obicei:

„Primele trei zile sunt cele mai grele” „Prima săptămână este cea mai grea” „Să te văd în două săptămâni!” „Să te văd după o lună” „Nu-ţi vine să te urci pe pereţi?”

„Când m-am lăsat, prietenii m-au rugat să mă apuc din nou. Devenisem nesuferit”.

Dimpotrivă, am devenit mai calm.

Nu este nevoie de multă voinţă pentru a nu mai fuma, este nevoie doar de o asumare corectă a imaginii de sine. Eu îmi făcusem iluzia că fumatul îmi da o aură anume şi, mai grav, mă îmbibasem de ideea falsă că fumatul mă ajută să meditez, mă ajută la concentrare.

Farmecul meu personal (puţinul cât există) nu depinde de ţigară, iar dacă e să fiu genial (puţinul cât sunt), sunt şi fără ţigară.

Am realizat subtil şi frumos că nici măcar nu-mi plăcea să fumez, iar acest lucru a contribuit mult la alegerea metodei uşoare.

Dacă îţi imaginezi că ai nevoie de multă voinţă pentru a te lăsa de fumat, vei consuma multă energie în actul renunţării şi vei rămâne cu gândul iluzoriu că ai renunţat la ceva, că ai sacrificat ceva, că o anumită plăcere a vieţii îţi va fi refuzată pentru totdeauna.

N-am sacrificat nimic, ci am ales să mă simt mai bine şi mai sănătos. Poate sună ca şi cum am descoperit o formulă miraculoasă, însă am găsit doar un mijloc mai responsabil de-a mai purta faţă de mine însumi.

Amânasem atât de mult timp să mă las de fumat pentru că mi se crease imaginea calvarului de după: „O să-ţi fie foarte greu, ai să vezi!” „Eşti dependent, o să te laşi greu de tot”.

Îmiânchipuiam o luptă teribilă şi aşteptam momentul potrivit, însă nu nicotină era problema, ci dependenţa de o proastă imagine de sine.

Mă ajută mult conştientizarea faptului că pariul meu cu nefumatul este doar un mic fragment din**tr**-un pariu mult mai mare cu mine însumi. Un pariu care e mai larg

decât sănătatea mea fizică sau o mai bună imagine socială.

Fiecare bătrân este bunicul cuiva

Nu cunosc niciun bătrân de oraş, niciun pensionar care locuieşte la bloc. Ştiu pe mulţi, îi pot identifica după chip şi mers, însă n a-i văd. Nu îi am cartografiaţi afectiv, iar respiraţia lor nu-mi abureşte ochelarii.

Am crescut la casă pe o stradă unde bătrânii ieşeau la gard şi priveau în stradă.

Astfel, toţi bătrânii din imaginarul meu locuiesc la casă.

Apoi, toţi bătrânii erau bunicii cuiva, nu erau de capul lor în această lume. Erau bunicii cuiva şi vecinii cuiva. Primeau vizitele copiilor şi nepoţilor şi schimbau o vorbă cu vecinii. Nimeni nu se rătăcea.

Toţi bătrânii pe care îi ştiu îşi căutau de treabă prin curte, stăteau în prag, ascultau radio pe o băncuţă. Nu pot uita acele dimineţi de duminică cu genericul de la *Viaţa* îi/M//rostogoli**ndu-**se peste garduri.

Acum, în metrou văd bătrâni rătăciţi. La poştă, o bătrânică fusese repezită de la coadă şi trimisă la colţ să scrie o cerere. Când văd acest bătrâni rătăciţi repeziţi, aproape inexistenţi dacă n-ar fi plini de dureri tăcute, nu mă gândesc la mine, nu mă gândesc la bătrâneţile mele, ci mă gândesc la bunicii mei.

Cea mai comună formă de bunătate faţă de bătrâni vine din imaginaţia interacţiunii cu un bunic, cu o bunică, cu un anumit tip de blândeţe şi răbdare specifică bătrânilor. Afecţiunea blândă manifestată faţă de un copil este cel mai cald sentiment de utilitate pe care un bunic îl poate încerca.

Îmi aduc aminte cum ne trezea bunicul şi ne trimitea la biserică, îmi amintesc acele dimineţi de duminică când ne spălam la apa rece din lighean, când noi abia făcusem ochi, iar bunicul era deja bărbierit la oglinda de pe prispă, mirosind a spirt amestecat cu iarba udă.

Îmi amintesc când făceam cu toţii rozariul sau când ne certa că neam *păcătoşit*, însă cea mai adâncă amintire este acel tablou de la sfârşitul verii când plecam şi-l lăsam

pe el în poartă. Petrecându-ne dureros cu privirea înlăcrimată.

Ştiam că se gândeşte la posibilitatea că este ultima dată când ne priveşte, însă mereu m-am amăgit cu iluzia că afecţiunea pe care i-o purtăm bunicului îi va hrăni veşnicia.

Bunicul s-a stins frumos. Chipul senin a adormit în mijlocul familiei şi mi l-am imaginat norocos faţă de acei bătrâni singuri, cu apartamente obscure purtând – pe uşa deschisă – mirosul chimic al neputinţei şi al fricii de singurătate.

Sunt prea prudent cu mine însumi

Am găsit în lada din mansardă jurnalele din adolescenţă. Am stat câteva ore să răsfoiesc câteva caiete şi m-am lăsat surprins de jurnalul din ianuarie 2000. Eram în pragul unei căderi, iar două săptămâni n-am putut citi decât basme.

Rândurile de atunci transmiteau senzaţia unui ritual de trecere. Ceva trebuia să moară în mine pentru ca altceva să poată renaşte.

Mai jos am scos câteva din gândurile de atunci, de la 20 de ani:

Îmi consemnam în caiet „Astfel moartea…”, iar apoi am pierdut rândul. În aceeaşi secundă, din stânga mea, cade o frunză de la ficus. Grea, zgomotoasă. N-a mai rezistat şi a dezertat de la plantă.

Orice dezamăgire înseamnă o demitologizare.

Visul creează realitatea.

Greşeala mea de acum este că mă umilesc prea puţin. Adevărata bărbăţie este să fii vicios, fără să fii demonic. Sunt prea prudent cu mine însumi.

Nu contez decât în măsura în care sunt identic cu creaţia mea, ea este adevăratul meu eu.

Nu ştiu de unde mi-a venit spaima de a nu mă transforma în înger.

Trebuie să am puterea să-mi bat joc de mine însumi. Trebuie să îmi distrug câteva mituri.

Din ultimul şomajân mod sigur nu-mi voi lua cărţi.

Trebuie să am curajul să îi dezamăgesc pe toţi.

Trebuie să am curajul să îmi bat joc şi de nemurire.

Mi-e sete de *relativităţi*.

Trebuie să trăiesc mai mult printre oameni. Prezenţa lor diminuează tristeţea, melancolia şi descurajările.

Frontiera clasei mele de spirit

Mergeam o pe străduţă în Titan şi, din**tr-**un Porsche Cayenne care aştepta să vireze, şoferul mă salută. Întorc salutul nesigur, nu cunosc niciun posesor de Cayenne, şi abia după ce cobor mâna, îmi dau seama că şoferul mi-e cunoscut. E acel tip simpatic în jur de 30 de ani **–** care deţine, alături de soţia sa, magazinul din colţ, de unde-mi fac regulat cumpărăturile.

E un tip simpatic pentru că mereu e bine dispus dincolo de tejghea, te serveşte prompt, te ia cu „maestre, ce mai faceţi?”, nu te lasă să schimbi o hârtie pentru 10 bani. Nu doar mie îmi spune „maestre”, însă modul cum se adresează şi cum se comportă, te face să nu te simţi mai puţin special.

E bine dispus în mod natural, e politicos arătând că politeţea este doar transpunerea în fapt a stării lui interioare, iar ieri, salutân**du-**na de la volanul unui maşinii sale scumpe, mi-a arătat că bogăţia lui este starea lui de spirit.

Am simţit nevoia să scriu rândurile de mai sus după ce-am citit întâmplarea amară a lui Vlad, poveste care mi **s-**a părut neverosimilă, dar totuşi adevărată.

În plus, mi-a adus aminte de o întâmplare din clasa a XI-a. Strânsesem nişte bani şi plănuiam o excursie la Iaşi pentru a-mi cumpăra nişte cărţi. Nu ştiam pe nimeni în laşi, am fost cazat două zile la Institutul Teologic Romano-Catolic, iar în prima zi am colindat de dimineaţă până seara toate librăriile pe care le-am găsit. Aveam un carneţel cu mine şi parcurgeam rafturile cu cărţi notând titlurile care mă interesau pentru a cumpăni bine a doua zi, în funcţie de buget, cu ce cărţi doresc să mă întorc acasă.

Într-una din librării, la ieşire, am fost singurul oprit

şi controlat. O doamnă aspră mi-a spus să ridic mâinile în sus în timp ce mi-a controlat şoldurile. A zâmbit nemulţumită şi mi-a făcut semn că pot să plec. Stăteam cu mâinile ridicate în timp ce-i priveam pe ceilalţi iubitori de carte cum treceau pe lângă mine în drum spre ieşire. M-am simţit tratat ca ultimul om, iar această întâmplare a devenit de atunci acea amintire mută care începe să vorbească doar în momentele de umilire cruntă pe care le trăiesc sau le văd la ceilalţi.

Între timp am învăţat, că toţi ceilalţi, să-mi apăr cu mai multă agresivitate stările de spirit.

Comunităţile de schimbare în România, vibraţia socială se măsoară în lucrurile pe care nu avem curajul să le faci în spaţiul public. Aici, spaţiului public nu este al nostru, este al laşităţilor noastre. Nu avem curajul să credem, nu am curajul să schimbăm, nu avem curajul să ne implicăm.

Spaţiul public este oglinda întoarsă a lucrurilor în care nu avem curajul să credem.

La noi, spaţiul public e plin de gălăgie şi e gol de încercările de-a schimba lumea.

Problema cu tinerii nu este faptul că nu citesc – citesc destul de mult, slavă Domnului! problemele lor se nasc atunci când nu ştiu facă cu ceea ce citesc şi cu ceea ce visează. Atunci când nu’au curajul să aplice, când nu îndrăznesc să schimbe.

Suntem geniali luaţi individual, dar suntem absenţi şi timizi în cadrul unor comunităţi de schimbare care abia se formează acum.

Calităţile noastre minunate se întorc împotriva noastră dacă nu găsim contextul în care să rodească în folosul celorlalţi. Comunităţile de schimbare pot fi acest context şi pot constitui acea piatră de hotar între lumea care ni **s-**a dat şi lumea pe care vrem **s-**o oferim mai departe.

Până atunci, indiferent cât de mult talent ai, dacă nimereşti şi continui joci fotbal pe un teren mocirlos, vei sfârşi jucând prost, penibil şi vei termina meciul cu

impresia că nu ai fost niciodată un jucător bun.

Nu este o alegorie, este senzaţia pe care o am destul de des când stau de vorbă cu tineri de 20 de ani. Deşi n-au făcut nimic, ştiu din start că nu sunt buni de nimic. Deşi n-au încercat cu adevărat, ştiu din start că nu se poate.

Parcă se simt vinovaţi de eşecurile viitoare când, în mod firesc, n-ar trebui să ne simţim vinovaţi nici măcar de eşecurile trecute.

Spaţiul public este destinat lamentărilor şi neîncrederii în posibilitatea de schimbare. Un tânăr este timid în a declara că poate schimba ceva, însă va prinde curaj atunci când va dori să-şi exprime îndoiala şi neîncrederea în reuşitele celor din jur.

Sper să mă înşel când termin cu gândul că – deocamdată – avem curaj doar atunci când nu avem puterea să îndrăznim.

Miresmele cu care lumea mă întâmpina

„Eram sigură c-ai să-l miroşi”. Colega mea de clasă, care întâmplător mă simpatiza, observase bine obiceiul meu de-a mirosi lucrurile la primul contact: un caiet, un penar, un pix, o cutie, o pungă cu biscuiţi, o minge, o copertă de plastic, o radieră, un burete îmbibat de cretă.

Acum, colega zâmbea căci tocmai îi adulmecasem oracolul. Nu pentru că unele fete îşi parfumau caietul cu amintiri, ci pentru că a mirosi un lucru înseamnă pentru mine a face cunoştinţă, a mă introduce **într-**un univers nou, a lăsa noul să intre în viaţa mea, a surprinde adierea esenţei unui lucru, iar nu doar indiciul unui atribut.

Mai târziu, când aveam să descopăr bibliotecile, când aveam să stau două ore prin rafturi doar pentru a alege cele trei cărţi pentru următoarele zile, gustul meu pentru mirosuri avea să treacă la un nou nivel. Bibliotecile nu ascundeau doar memorie, ci înmagazinau mirosuri, arome ale trecutului, miresme prin care alte lumi se înfiripau în această lume.

Cărţi vechi, cărţi noi, cărţi pline de praf, pline de umezeală, pline de mobilă, pline de alte mâini. Afrodiziacul mirosului unor pagini.

Mirosul unor case, mirosul unor camere, mirosul unui dulap, al unui frigider, al unei bucătării, mirosul anticariatelor, mirosul expoziţiilor, mirosul unui tricou de mult uitat, mirosul unui prosop îmbibat de prea multe trupuri trecute şi viitoare.

Mirosul cărţilor de la RAO, mirosul cărţilor vechi de la BPT. Mirosul umed din dimineaţa unui parc Mirosul uscat din seara unui parc.

Parfumul respiraţiei unei femei. Miresmele pe care le emană o femeie atunci când este stârnită, emoţionată, enervată. Atunci când îşi ia lucrurile de la tine, atunci când îţi iei lucrurile de la ea. Atunci când tocmai ţi-a acordat ultima şansă, atunci când te invită, atunci când te respinge.

Mirosul unei melodii vechi, al unui zâmbet necunoscut, al unei pisici, al unei plăci de vinii, al unui păianjen zdrobit, al unei căzi de baie.

Încercarea de a extrage poveşti din miresmele cu care lumea mă întâmpină.

Poate uiţi cum te iubea o femeie, cum se încolăcea, cum se înfigea în tine, cum te călărea, cum se lăsa umpluta, însă nu-i uiţi niciodată aroma pielii şi a gurii. Nu-i uiţi afrodiziacul transpiraţiei, parfumul spatelui, al sânilor, al mâinilor, al buricului şi cosmosului dintre picioarele ei.

Credinţa e despre oameni, nu despre zei

Nu-mi place să vorbesc despre Dumnezeu şi mă simt agresat ori de câte ori cineva mă întreabă dacă cred sau nu. Acest disconfort vine atât din nevoia justificărilor ulterioare, cât şi din faptul că acest subiect este unul destul de intim pentru mine.

Nu cred nici în argumentele teiste, nici în cele ateiste. Dacă am argumentele, ce nevoie aş mai avea de credinţă?

Dacă anumite idei mi se prezintă raţional, acceptarea lor ar ţine de domeniul evidenţei. Nu ar conţine nimic eroic, nu aş risca cu nimic.

Pentru mine, credinţa este motorul spiritului uman. În concepţia mea, credinţa nu este în mod necesar legată

de existenţa unei Fiinţe Supreme, ci vorbeşte din plin de magia spiritului uman.

Credinţa este capacitatea de semnificare a minţii umane, este eroismul de a arunca sens în jurul tău chiar şi atunci când nimic nu are sens.

Nu cred în păcat, însă dacă aş accepta unul, a fi lipsit de credinţă în ce priveşte posibilităţile nelimitate ale vieţii este primul şi singurul.

Credinţa înseamnă fidelitate faţă de libertatea mea interioară. A mă închina cu ochiul deschis înăuntru înseamnă a-mi respecta propria şansa şi propriile latente.

Credinţa este motivaţia de fiinţă a omului.

E nevoie de credinţă pentru a iubi. Pentru a te ridica, pentru a continua, pentru a accepta ocaziile frumoase.

Nimeni nu te convinge raţional să te ridici din pat în fiecare dimineaţă.

E nevoie de credinţă.

Cât de mult te joci?

Jocul este una din puţinele activităţi în care fiinţa umană se implică în mod total. Când ne jucăm, întreaga no strei persoană este mobilizată. Din acest motiv este atât de tonic, relaxant şi sănătos să te joci. Te implici cu totul!

Atunci când nu te implici în mod total **într-**o activitate, oboseşti repede, căci trebuie să te tragi după tine şi astfel consumi mai multă energie.

Atunci când pui pasiune, primeşti aripi. A te juca, a te implica în mod total în ceva înseamnă a te accelera pe tine însuţi.

Jocul menţine ridicat nivelul entuziasmului, te ţine în formă şi astfel **–** deja încălzit **–** sesizezi mai uşor oportunităţile, apuci mai repede şansele care ţi se oferă.

Dacă alergi de pe teren, chiar dacă nu eşti prea bun, îţi creşti totuşi şansele de-a te întâlni cu mingea.

Suntem fiinţe moderne, blazate şi compartimentate. Suntem oameni plini de roluri sociale, plini de nişe interioare, plin de responsabilităţi şi angoase.

Jocul este anti şi stem pentru că sistemul este compartimentat ca o corporaţie.

Jocul face inutile toate departamentele în care ne-au aşezat părinţii, şcoala şi şefii.

Jocul este cea mai sănătoasă atitudine faţă de un univers lipsit de sens. Jocul este curajul de a-ţi institui propriul sens în praful din jur.

Jocul este o formă de a-ţi arăta puterea interioară. Este o formă de generozitate, este cea mai inspirată o risipă de energie.

Să recunoaştem, totul nu este atât de roz. Jocul este riscant, iar sistemul taxează pentru răzvrătire şi rezistă feroce la orice încercare de-a schimba *status quo*-ul. E drept, sistemul consemnează uneori moartea celui care se joacă, însă este mai tragic faptul că nu consemnează nici măcar naşterea celui care nu are curajul să se joace.

Mergi cu bicicleta!

Articolul care urmează conţine în principal două idei:

1. Gradul de normalitate al unei societăţi se măsoarâân siguranţa şi relaxarea bicicliştilor săi.

Când bicicliştii se simt bine, când se simt în siguranţă, când se simt respectaţi în trafic putem vorbi de o societate civilizată.

Am aruncat această idee ca sondaj pe twitter, iar multe dintre răspunsurile primite mi-au spus că exagerez. Nu-i nimic, avem nevoie de anumite exagerări, iar eu pot să exagerez în continuare.

Din modul cum se comportă majoritatea faţă de un anumit grup, afli informaţii şi despre grup, şi despre majoritate. În acelaşi mod cum afli lucruri despre o comunitate măsurând gradul de acceptare a minorităţilor sexuale.

Bicicliştii se simt ok atunci când sunt respectaţi în trafic. Bicicliştii se simt ok atunci când au piste şi când au parcuri unde să se plimbe.

A avea piste de biciclete, a avea parcuri şi a avea un comportament decent în trafic, toate acestea ţin de un anumit grad de civilizaţie.

2. Procentul de biciclist! din populaţie este direct proporţional cu gradul de civilizaţie.

Această idee este corelată cu prima şi se aplică doar în cazurile în care bicicleta este o alegere, iar nu o necesitate.

În multe ţări asiatice (China, India, Vietnam etc), bicicleta este o necesitate, este singurul mijloc de transport pentru multe persoane, iar numărul de biciclişti este o particularitate culturală locală.

Exemplu:

As nations such as China and India become more wealthy, their own use of bicycles has declined due to the increasing affordability of care.

Civilitaţia în ce priveşte bicicleta se întâmplă atunci când alegi să mergi cu bicicleta, deşi îţi permiţi şi celelalte mijloace de transport. Se întâmplă atunci când ai opţiuni.

În această vară am închiriat biciclete de câteva ori de la *Cicloteque*, de câteva ori de la centrul din Titan, însă norocul meu a fost bicicleta împrumutată mai mult de o lună de la un prieten.

În total, am fost la câteva *bikewalk-m*, la destule de plimbări cu gaşca de pe twitter, la o ciclopromenadă nocturnă şi la o mulţime de expediţii urbane solitare.

Am mers de multe ori pe bulevarde şi intersecţii aglomerate şi până acum nu m-a înjurat nimeni.

Din cartierul meu – Titan – până în centru (de exemplu, până în parcul Izvor) am pistă pentru bicicletă mai mult de 80% din drum.

Bucuria mea nu este neapărat că sunt multe piste (care nu întotdeauna sunt respectate, deşi oamenii îţi fac loc **într-**un final când te văd cu bicicleta), ci faptul că seara când ies la plimbare, observ că nu sunt singurul cu bicicleta. Văd grupuri de 5 – 6 prieteni cu bicicletele şi/sau rolele care au ieşit la plimbare care-mi transmit semnalul unei normalităţi care încet-încet începe să se instaleze.

Intenţionez să-mi cumpăr bicicletă cât de curând (am stat tare prost vara asta cu banii) şi am să recomand tuturor să-şi cumpere, să-şi închirieze una

O soluţie la problema ţigănească

Am avut patru ţigani colegi de clasă de-a lungul şcolii

generale.

Doi dintre ei – frate şi soră – erau foarte săraci, trăiau în mahalaua de case – aducând cu ei mirosul specific – şi erau mereu puşi în ultima bancă.

Jenică şi Anica **s-**au târâit alături de noi până prin clasa VI-a învăţaseră să citească cât de cât, însă ştiam cu toţii cum treceau din**tr-**un an **într-**altul. Jenică a dispărut cu vreo doi ani înaintea surorii lui şi-l mai vedeam uneori cărând gunoaie prin oraş. Anica era mai isteaţă şi aduc aminte că semăna cu **maică-**sa pe care o ştiu din vizitele la şcoală. Nu-mi amintesc de probleme legate de ei, nu au bătut şi nu erau bătuţi de nimeni, erau firi blânde, însă erau *izolaţi* prin**tr-**un acord tacit al tuturor, elevi şi profesori.

Dispariţia lor mi-am imaginat-o cauzată de contextul lor familial.

Ceilalţi doi ţigani din clasă erau *normali* Gabi şi Petrică. Învăţau la fel de bine sau de prost ca majoritatea, erau la fel de obraznici sau cuminţi, jucau la fel de bine fotbal ca ceilalţi băieţi. Stăteau la blocuri normaunwrtiere normale

Am fost colegi pana în clasa a V111-a şi doar un liceu teoretic/ industrial m-a despărţit de ei.

Diferenţele dintre ei erau de natură socială şi culturală. Unii au avut contexte prielnice, alţii au avut mai puţin noroc.

Deşi ţigani, erau diferiţi între ei, la fel cum noi suntem diferiţi în cadrul aceleiaşi familii, iar povestea lor ar trebui să fie un argument împotriva judecării la grămadă după rasă, sex sau orientare religioasă.

Tata avea mulţi clienţi ţigani care veneau uneori zilnic în atelierul său de croitorie din spatele curţii. Când mai târziu l-am întrebat cum sunt ţiganii lui ca clienţi, răspunsul său m-a uimit. Unii dintre ei erau extrem de zgârciţi, *se ţigăneau la bani*, alţii sunt foarte domnoşi, însă în medie sunt mai corecţi decât românii. „Se ţigănesc la bani, însă când zic că plătesc, plătesc!”

Tata are fizicul unui elev din primii ani de liceu, însă

niciodată nu i-a fost teamă să primească ţigani în curte.

În Moineşti, oraşul în care am crescut, erau destui ţigani, însă niciodată n-am avut probleme cu ei. Ştiam atunci când mă duceam la discotecă că sunt mai mulţi ionului de care trebuie să mă feresc decât ţigani.

De asemenea, ştiam pe atunci că ţiganii din oraşul vecin – Comăneşti – erau mai răi, căci veştile despre bătăi, tăieri cu cuţite erau destul de dese. În Comăneşti, ţiganii aveau un cartier separat şi-mi imaginam – la fel cum cred şi acum – că segregarea era şi încă unul dintre motivele tensiunilor existente.

Târziu în laşi şi apoi în Bucureşti am aflat cu stupoare că există oameni exasperaţi de existenţa ţiganilor în aceeaşi ţară cu noi şi am văzut oameni revoltaţi cu idei de Auschwitz în ce priveşte această etnie.

Bănuiesc că sunt mulţi care au suferit în urma interacţiunilor cu ţiganii, însă discriminarea, segregarea sau alungarea lor nu sunt o soluţie. Sunt aici, sunt ai noştri, i-am moştenit istoric şi trebuie să găsim soluţii de coabitare.

Problema mea nu este că cei mai bătrâni cred ce cred despre ţigani, ci că cei tineri cred ce cred despre ţigani. Iar cei tineri cred ce cred despre ţigani învăţând pe pielea lor, iar nu învăţând de la cei bătrâni.

Ştiu că se fac multe campanii politic corecte de dragul Europei şi nu ştiu câţi sunt cei cărora chiar le pasă – sau au nişte fonduri şi-o pun de-o campanie – însă ştiu cu siguranţă că există discriminare împotriva romilor, ştiu că se fac puţine lucruri pentru a îndrepta aceasta stare de lucruri.

Un spot este o idee bună, însă soluţiile trebuie să se gândească pe termen lung, de ordinul deceniilor.

Experienţa europeană îmi spune că popoarele care au probleme cu minorităţile (de exemplu, italienii) au în primul rând probleme cu ele însele şi n-ar fi de mirare ca problema noastră cu ţiganii să fie problema noastră cu noi – înşine.

În final, îndrăznesc o soluţie pe care mi-aş dori să

văd experimentată de un guvern viitor. Se cheamă *teoria ferestrelor sparte* şi înseamnă a lucra la contextul social pentru a schimba actorii care interacţionează în cadrul acestui context.

Nu încerca să schimbi ţiganul, încearcă să schimbi mediul în care trăieşte ţiganul şi treptat ţiganul – ca orice om – se va prinde de fază.

Dincolo de asta, această idee aş simţi-o mai urgent să fie aplicată în cadrul românilor şi de aici prin educaţia majorităţii ajungem la un altfel de climat social şi cultural în care problema minorităţilor se va pune mai inspirat decât până acum.

Inclignecizci-te cât mai repede!

Coadă la o filială a unei bănci. În cele 40 de minute, doar două persoane au fost rezolvate. La un moment dat, doamna de la casierie se scuză că nu poate efectua nu ştiu ce tranzacţie şi cere mai mult timp.

Aici s-a umplut paharul. Gesturi a nervi şi nerăbdare se transmit de-a lungul rândul cozii. O doamnă de la coadă începe să vocifereze. Aşa ceva este inadmisibil, ea de o oră stă acolo şi n-a găsit loc de parcare şi ar fi a treia oară când ar lua amendă aşteptând aiurea pe la bănci.

Un domn din spatele ei se implică şi el: „Dacă vedeţi că e coadă şi nu puteţi face faţă de ce nu chemaţi un coleg să vă ajute?”

În câteva minute, coada este o sumă de voci şi nemulţumiri.

În alte câteva minute, de pe o uşă din spate ies doi funcţionari ai băncii care mai deschid două ghişee noi, la două mese. Coada iniţială se rupe în trei, iar în alte câteva minute cineva ar fi observat cei lumea începe să fie rezolvată şi pleacă.

Doamna de la coadă – care vociferase prima – tocmai îşi încheia tranzacţia când cineva ar fi auzit-o concluzionând: „În ţara asta trebuie să urli ca să se rezolve ceva, căci în mod civilizat nu se poate. Doar cu scandal se rezolvă lucrurile!”

Nu cred întotdeauna în scandal, însă am observat,

fiind martor la scena de mai sus, că a fost nevoie de cineva care să spargă tensiunea iniţială pentru ca toţi ceilalţi nedreptăţiţi să se replieze.

Ştiu că de multe ori sunt antipatici – pentru că nu suportă *merge* i/Vmânsciâi admir acei cetăţeni uşor indignabili şi repede volatili când este vorba de o nedreptate cât de mică. Sunt cetăţeni care-şi respectă timpul, îşi cunosc aşteptările şi aplică standarde ideale.

Sunt cetăţeni care-şi bat capul atunci când majoritatea stă pasivă şi mai pune o cărămidă la lehamitea generală. Sunt oameni a căror indignare devine contagioasă şi exemplară atunci când unul dintre ei îndrăzneşte.

Preselecţia oamenilor din viaţa noastră

Există şanse foarte mari ca două persoane care s-au întâlnit la o conferinţă în Rio de Janeiro să se reîntâlnească la un vernisaj la Roma şi să se salute din nou la o lansare de carte în New York. Dacă vă întâlniţi de două ori întâmplător" puteţi spune că este o coincidenţă, dacă vă întâlniţi de trei ori este deja senzaţia unei lumi comune pe care o împărtăşiţi.

Preferinţele şi interesele noastre ne orientează pe anumite trasee sociale unde suntem înclinaţi să întâlnim un anumit tip de oameni. Cred într-o stratificare pe orizontală a societăţii unde cei cu afinităţi şi interese comune se mişcă pe acelaşi etaj social. Deşi totul pare haotic şi random, există o ordine, există destule *pattern-mm* relaţiile sociale din interiorul unei comunităţi.

Cum se face că ne întâlnim cu anumiţi oameni în mod regulat, deşi nu îi cunoaştem (exceptând probabilitatea oferită de geografie – vecinii de bloc, de exemplu)? Cum se face că nu ne întâlnim niciodată sau aproape rar cu colegii de serviciu în alte situaţii sociale decât cele zilnice de la birou?

Două exemple:

1. Am lucrat câteva luni la un restaurant McDonald'se în Bucureşti. Deşi au trecut patru ani de atunci, n-am întâlnim pe stradă, în metrou sau la vreun

eveniment oarecare niciunul din fosţii colegi. Erau toţi majoritatea tineri normali, cu care aveam ce glumi sau vorbi în pauzele de ţigară, însă n-am avut niciodată surpriza să mă întâlnesc cu vreunul la vreun, de exemplu, *Bikewalk* şi să-i zic: „Hei, nu ştiam că-ţi place şi ţie să te plimbi cu bicicleta”.

În afară faptului că eram concentraţi în acelaşi spaţiu în acelaşi interval orar, n-am reuşit să găsesc niciun punct comun şi nicio coincidenţă care ne-ar putea face să ne întâlnim pe plajă, la coadă la un film sau la o lansare de carte. În afara jobului propriu-zis, cu foştii mei colegi nuâmpărţeam nicio lume socială.

2. Am să folosesc un exemplu extrem o coincidenţă care vorbeşte totuşi despre media celorlalte coincidenţe din această categorie.

În ultimele luni am întâlnit două persoane la trei evenimente sociale fără o aparentă legătură. La un cenaclu, la lansarea unei reviste şi apoi **într-**un apartament transformat **într-**un proiect cultural (proiecţii de filme, recitaluri de poezie etc).

Nu exagerez spunând că eram destinat să mă întâlnesc cu acele persoane, însă ştiu sigur că nu este o întâmplare. Când dezvoltăm prea multe coincidenţe, vorbim deja despre lumi care se intersectează.

Care este explicaţia?

Primul exemplu este opac şi este anterior descoperirii *social media*, însă al doilea exemplu îl asociez clar tot ce înseamnă reţelele sociale şi cum acestea ordonează lumile în jurul nostru.

Cei care folosesc social media sunt mai dinamici social decât cei care nu le folosesc prin simplul fapt că-şi exprimă social pasiunile şi hobby-urile, iar acest lucru creşte cantitatea şi calitatea interacţiunilor sociale. Dacă trăiesc **într-**un cătun şi sunt pasionat de Mircea Eliade, în modul cel mai probabil că pasiunea mea nu-şi va găsi niciun debuşeu social în mediul respectiv. Astfel, un colecţionar de timbre care foloseşte reţelele sociale va cunoaşte mai mulţi colecţionari de timbre clecat unul care

nu foloseşte nicio reţea.

Folosind o reţea socială ne ordonăm în prealabil oamenii pe care îi vom întâlni. Scriind pe un blog despre cărţi ajungi în mod inevitabil să interacţionezi cu oameni pasionaţi de cărţi.

Astfel, prin *social media* a crescut probabilitatea ca pasiunile noastre să fie exprimate social (un hobby nu mai este o chestie privată), iar acest lucru creează un dinamism social prin care fiecare suntem proiectaţi pe anumite orbite sociale unde întâlnim anumiţi oameni. Dacă înainte vorbeam de *pasiunea mea este*, acum vorbim de *pasiunile mele sunt*. Acest lucru **s-**a întâmplat şi datorită unui fapt simplu: au scăzut costurile prin care putem întreţine la nivel social mai multe pasiuni concomitent. Şi înainte oamenii aveau mai multe pasiuni, însă acestea nu erau socializate decât foarte rar.

Acum pasiunile şi interesele noastre dezvoltă mult mai uşor lumi sociale în jurul nostru, lumiân care mişcă oameni deja selectaţi săi întâlnim. Când la magazinul de la colţ mă întâlnesc de multe ori cu vecinul de la etajul trei nu înseamnă că împărţim aceeaşi lume socială, ci doar acelaşi areal geografic. Când mă întâlnesc cu acelaşi vecin la aceeaşi serie de conferinţe, deja avem o lume comună.

Am o lume socială comună cu un marocan pasionat de Eliade şi cu care discut pe *facebooky* nu împart o lume socială cu vecinul de etaj cu care nu mă salut decât atunci când ne întâlnim în lift.

De vreme ce-mi exprim din ce în ce mai uşor pasiunile la nivel social, este destul de firesc ca traseele sociale astfel create să fie deja orientate, iar oamenii întâlniţi pe aceste trasee să fie deja preselectaţi.

Astfel, *social media* reduce gradul de opacitate al interacţiunilor sociale (de exemplu, în proporţie de 99% interacţiunile din metrou sunt opace, nu ne spun nimic, iar gradul de întâmplător nu poate fi semnificat în vreun fel – nu poţi afla multe lucruri despre oamenii cu care împărţi un vagon la un moment dat). Prin *social mediane* formăm propriile nişe sociale şi semnificăm mai uşor tot ce se

întâmplă în interiorul lor. De ce semnificăm mai uşor? Pentru că lucrurile sunt deja ordonate, sunt deja alese, iar gradul lor de coerenţă este mai ridicat.

Discuţia e lungă, notez totuşi că *social media* reprezintă un mod deânvrăjire a lumii şi poate crea posibilitatea unei noi mitologii.

Voi reveni cu o continuare a acestui articol încercând să înţeleg dinamica socială a conectorilor (oamenii care îşi semnifică mai multe lumi sociale) şi modul cum pulsiunile noastre inconştiente ne orientează către anumiţi oameni, către anumite grupuri şi cum anumite grupuri în care ne mişcăm ne influenţează – fără să realizăm – propria viziune despre viaţă.

Apologia prietenilor puţini

Nu am foarte mulţi prieteni apropiaţi şi nu am un grup de referinţă unitar.

Mă raportez uman şi profesional la artişti, la antreprenori şi la activişti (în sens non guvernamental).

De aici decurg pentru mine două probleme:

1. Resimt o mai mica presiune din partea celor apropiaţi.

Prietenii, familia, colegii sunt primul inel social de încredere. Sunt aceia care au aportul cel mai semnificativ la continuitatea identităţii mele.

Cu alte cuvinte, cei apropiaţi sunt conservatorii coerenţei lumii în care mă mişc. Fără prieteni, Universul pare mai lipsit de sens decât este în realitate.

Prietenii sunt primii care rezistă la încercările de a te schimba. Când tu te schimbi, ei trebuie să facă efortul de-a accesa un nou set de informaţii despre tine pentru a-şi corecta imaginea ta iniţială.

De cele mai multe ori, majoritatea prietenilor – supuşi inerţiei – nu doresc să iasă din zona lor de confort pentru a-şi regla comportamentul în funcţie de noua ta identitate şi vor încerca să te reducă la vechea lor imagine despre tine.

2. Greşesc mult mai des.

Având puţine persoane apropiate, îmi scade timpul

de deliberare şi consultare înaintea unei acţiuni. Pentru orice pas pe care-l fac, am mai puţini oameni pe care să-i întreb cum li se pare ceea ce doresc să fac. Astfel, am o libertate mai mare să încerc lucruri şi, prin urmare, o mai mare înclinaţie (unii ar zice, şansă) spre a greşi şi a eşua.

Oamenii cu prieteni puţini sunt mai supuşi eşecurilor (prietenii sunt de multe ori nişte sisteme bune de orientare), mai aventuroşi, cu o înclinaţie mai mare către risc. Când doreşti să schimbi lumea pierzi mulţi prieteni şi câştigi mulţi oameni.

În concluzie

De multe ori prietenii devin doar pătura prin care cineva îşi încălzeşte laşitatea şi-şi măreşte confortul. Mă înconjor de mulţi prieteni pentru că nu am curajul să-mi lărgesc posibilităţile propriei persoane.

Prieteni puţini înseamnă mai multă libertate, la fel cum poate însemna şi mai multă instabilitate. Fără prieteni, verifici mai des informaţiile despre lumea din jur. Fără prieteni, consumi mai mult timp şi energie pentru a menţine acea mică fâşie îngustă a zonei tale de confort.

Prietenii nu mă vor încuraja să ies noaptea în pădure, chiar dacă ieşind în pădure reuşesc să-mi înfrunt temerile şi-mi testez limita propriului curaj.

Prietenii tind să îmi dorească binele de la parter, în timp ce eu tânjesc după riscurile şi efortul de-a urca până de la ultimul etaj.

În acelaşi timp, chiar şi puţini fiind, prietenii reuşesc să ofere mai multă căldură decât orice soare şi mai multă încurajare decât orice carte motivaţională.

Prietenii pot fi o frână bună – salvân**du**-ţi pielea uneori, însă singura ta acceleraţie şi moarte o găseşti doar în tine.

Modestia este o disciplina a gândurilor

Am observat că oamenii inteligenţi se descurajează mai repede decât oamenii mai puţin inteligenţi.

Înţeleg inteligenţa în acel mod trunchiat (în care am fost educaţi) în care înseamnă complexitate, aşadar mai multă instabilitate şi vulnerabilitate. Cineva a menţionat în

acest context că *fericiţi cei săraci cu duhul y dacă eram puţin mai prost, eram fericit, mu* am impresia că problema este mai largă decât atât.

Oamenii inteligenţi îşi poartă şi îşi simt fragilitatea şi ies prin urmare mai greu din zona lor de confort. Îndrăznesc mai puţin pentru că ispita mândriei îi cuprinde mai des şi pentru că-i mai comodă contemplarea propriei complexităţi.

Oamenii inteligenţi sunt în medie mai timizi, însă timiditatea nu este efectul nesiguranţei, ci este banala consecinţă a inflaţiei de sine.

Există o întreagă tradiţie a inteligenţei văzută ca rană emoţională (câtă luciditate, atâta dramă!) şi provocatoare de dezechilibre, însă **s-**a vorbit mai puţin despre *disciplina gândur*ilor care orice avansân cunoaştere trebuie să şi-l asume. Orice avansân cunoaştere este un risc pentru imaginea de sine. Orice avansân cunoaştere presupune şi orgoliul asociat iniţiaţilor, a celor care cred că deţin o fărâmă de cunoaştere inaccesibilă celorlalţi şi prin urmare deţin o bucăţică de putere.

Orice avans în cunoaştere trebuie să presupună o smerenie aferentă. Modestia este o disciplină a gândurilor.

Drama nu constă în faptul că afli mai multe lucruri. Provocarea cea mai mare vine din modul cum gestionezi imaginea de sine după ce afli mai multe lucruri. *You can't handle the truth* nu înseamnă că adevărul e groaznic, ci mai degrabă faptul că şandramaua personală este fragilă, iar acel adevăr nu are cum să fie integrat decât cu riscul unor comoţii personale. O altă nuanţă în acest caz este şi mai interesantă. Nu toate adevărurile îţi sunt necesare, însă atunci când forţezi nota din orgoliul cunoaşterii, încerci în mod artificial şi orbit de mândrie să te cuplezi la nişte adevăruri care nu sunt pe potriva ta, care nu sunt pe măsura ta.

Am scris rândurile de mai sus într-o cheie personală. Am observat la mine însumi cum setea de cunoaştere este cuplată de prea multe ori cu voinţa de putere şi are ca rezultat o imagine de sine distorsionată.

Când alergi după adevăruri pe care nu ai unde să le integrezi începi în mod inconştient să le foloseşti împotriva ta. Când îţi ascuţi sabia şi nu-i niciun oponent în jur, în mod inevitabil ajungi sătetaisingurânea.

De ce Universul este cuplat la dorinţele noastre?

Universul lucrează pentru îndeplinirea dorinţelor noastre nu este o idee optimistă şi iluzorie, ci dimpotrivă este una cât se poate de realistă şi de multe ori destul de înfricoşătoare. Optimismul acestei idei pleacă de la presupunerea că ne cunoaştem dorinţele noastre şi că, mai presus de orice, le putem controla'.

După cum ştim, de cele mai multe ori nu ne cunoaştem dorinţele şi, pentru că dorinţele vin din acele profunzimi unde voinţa nu are acces, nu le putem controla. Multe dintre dorinţe nu le cunoaştem, nu le putem controla, însă de cele mai multe ori le proiectăm în mediul nostru social devenind semnale către ceilalţi. Semnalizăm către ceilalţi o mare cantitate de informaţie de care nu suntem conştienţi şi prin filtrul cărora ceilalţi ne judecă şi ne etichetează.

Dorinţele noastre reuşesc să iasă la suprafaţă **într-**un fel sau altul. Această suprafaţă nu înseamnă doar conştientizarea lor de către noi înşine, cât mai ales proiectarea lor către ceilalţi. În această proiectare semnalizăm dorinţe, temeri, ceea ce ne dorim să devenim şi de multe ori ceea ce am fost. Omul este un mănunchi amplu de informaţii de care purtătorul nu este conştient niciodată în întregime. Nu ne controlăm ultimele resorturi, la fel cum nu putem privi în adâncurile propriei noastre priviri.

Aşadar, Universul lucrează pentru realizarea dorinţelor noastre de care nu suntem întotdeauna conştienţi şi pe care nu le putem controla. *De ceţi-e frică*, *nuscapiesie* doar varianta negativă.

Făcând o paranteză, nu e de mirare cât de important este ceea ce proiectăm în jurul nostru şi n**-**ar trebui să uimească resursele uriaşe alocate în această direcţie (*personal branding*, *public relations etc*) Universul social

din jurul nostru se aliniază în funcţie de ce anume proiectăm, în funcţie de ce anume proiectăm anumiţi oameni vor veni în jurul nostru, iar alţii se vor îndepărta.

Dincolo de acestea, rămâne întrebarea de ce Universul este cuplat la dorinţele noastre? Există un magnetism al gândurilor, al dorinţelor? La toate acestea mi-aş dori răspunsul tău pentru că următorul meu articol va încerca – din perspectiva personalăsă ofere câteva lămuriri.

Avem şanse, nu certitudini

Există o legătură între existenţa unei biblioteci cu cărţi **într-**o casă şi nivelul de educaţie pe care copiii respectivei familii îl pot ajunge. Nu este o legătură cauzală, însă – statistic vorbind – copiii care cresc cu o bibliotecă în casă au mai multe şanse de realizare în viaţă.

Statistic nu înseamnă cauzal, la fel cum nu înseamnă cu necesitate, însă statistica este foarte utilă de multe ori. Statistic, cei care iau antibiotice se vindecă mai uşor în urma unei răceli decât cei care nu folosesc antibiotice. Dacă există un aparat de diagnostic care în mod statistic depistează o boală gravă în stadiu incipient, atunci acest aparat ar trebui achiziţionat de fiecare spital.

Statistica este despre şanse.

O bibliotecă în casă creşte în mod statistic şansele, însă cauzele directe ale viitorului copilului se află în oferta părinţilor şi a mediului social.

În cazul părinţilor, problema e mai puţin simplă decât pare. Copiii sunt influenţaţi de ceea ce sunt părinţii şi mai puţin de ceea ce fac părinţii.

[Părinţii sunt mai mult decât meseriilor lor]

O bibliotecă în casă reprezintă ceea ce sunt părinţii (oameni cu anumite preocupări, standarde şi proiecţii) şi mai puţin ceea ce fac (ingineri, doctori, profesori, croitori).

Prezenţa unei biblioteci **într-**o casă – fie şi din snobism – spune povestea proiecţiilor pe care părinţii le fac asupra copiilor, iar aceste proiecţii v râ**nd-**nevrând influenţează copilul.

Pe lângă părinţi, a doua mare variabilă este mediul

social în care copilul se învârte. Vecinătăţile contează (şcoala, cartierul, blocul). Statistic vorbind, un cartier bun, o stradă bună oferă mai multe şanse unui copil. O şcoală bună – de asemenea tot în mod statistic – înlesneşte un tip de aşteptări care poate accelera educaţia unui tânăr.

Dacă îţi trăieşti copilăria **într-**o zonă bună nu vei ajunge în mod obligatoriu o poamă bună în viaţă, însă cu siguranţă ai mai multe şanse.

S-a observat că diferenţa între copiii din**tr-**o clasă nu se reglează în timpul şcolii, ci mai în afara ei. De cele mai multe ori, diferenţa dintre performanţele şcolare este dată de ceea ce face elevul în afara orelor, în ce mediu şi în ce familie trăieşte. Dacă un copil îşi petrece vacanţa de vară **într-**un ghetou, iar un alt copil şi-o petrece **într-**un mediu social echilibrat, diferenţele lor se vor vedea în anul şcolar viitor (deşi anul trecut aveau performanţe comparabile).

Ceea face copilul în vacanţe contează mai mult decât ceea ce face copilul la şcoală, la fel cum de multe ori performanţele noastre profesionale depind enorm de mult de ceea ce facem în timpul liber.

Dacă părinţii sunt modele în societate, dacă biblioteca este imensă, dacă şcoala şi anturajul social sunt ireproşabile nu înseamnă în mod cert cei viitorul adult va ieşi un geniu, un mare om şi un mare caracter. Unii, după cum vedem în jurul nostru, le au pe toate şi tot puşlamale ajung.

Niciuna dintre aceste variabile nu oferă certitudini, însă oferă destule şanse şi pentru fiecare dintre aceste şanse merită să ne luptăm.

Revenind la biblioteca din casă, dacă prezenţa ei (ca reflectare a ceea ce sunt părinţii) creşte şansele unui copil, atunci în mod cert merită recomandat ca fiecare familie să-şi cumpere din puţinul ei o bibliotecă cu cărţi. Dacă mai multe cărţi înseamnă mai multe şanse, atunci să fie mai multe cărţi!

De asemenea, nu există o legătură cauzală între performanţele unei firme şi prezenţa unei biblioteci, însă dacă există o bibliotecă **într-**o companie, cu siguranţă sunt

mai multe şanse ca productivitatea să fie mai mare.

La fel, nu există o relaţie cauzală între moralitatea unei persoane şi vastitatea lecturilor sale, însă în mod statistic cei care citesc tind să respecte mai mult anumite norme morale decât cei care nu citesc. Dacă lectura oferă o cât de mică şansă pentru a deveni un om mai bun, atunci agaţă-te de această şansă şi citeşte!

Dacă o carte oferită are o cât de mică şansă de-a pica în mâinile potrivite, de a lumina şi de bucura pe cineva, atunci cu siguranţă merită să împarti nu mii, ci milioane de cărţi.

Exista o frecvenţă unde nu putem truca ceea ce suntem

Parcă numai mie mi se întâmplă să dau peste tipe de genul ăsta! Unde-i găsesc pe toţi, frate?

Replicile de mai sunt sunt antologice. Le-am auzit spuse de prieteni şi prietene care se plâng de modul cum oamenii aterizează mai puţin fericit în viaţa lor.

Mai precis, se plâng că atrag în viaţa lor doar anumite tipuri de persoane.

Mai precis, se plâng că nu-şi dau seama cum transmit semnalele prin care atrag anumiţi oameni în viaţa lor. Mai precis, chiar dacă uneori îşi dau seama, se plâng că nu pot stăpâni tot ce pot transmite către ceilalţi.

Desigur, nemulţumirile cu privire la oamenii din viaţa ta sunt direct proporţionale cu nemulţumirile legate de propria persoană. Dincolo de acestea, ideea rămâne: *nu putem stăpâni tot ce transmitem către ceilalţi*

De cele mai multe ori, indiferent ce cuvinte alegem să rostim, spunem acelaşi lucru despre noi. Există o frecvenţă unde nu putem truca ceea ce suntem.

Este ceva dincolo de cuvintele şi faptele noastre care spune mai multe decât alegem noi să spunem. Suntem mai mult decât alegem noi să fim.

Faptele pe care le facem sunt doar partea vizibilă a scenei pe care se derulează viaţa noastră. Există o lume în noi înşine care ne precede, care scapă controlului şi care de multe ori simţim cum ne ghidează. Nu foarte rar, am

impresia că ceea ce fac este desfăşurarea unor pulsiuni care, deşi sunt ale mele, nu pornesc din voinţa şi conştiinţa proprie.

Oamenii pe care îi atrag în viaţa mea răspund unor nevoi de care eu nu sunt conştient de cele mai multe ori. Oamenii care roiesc în jurul meu văd în mine lucruri pe care eu nu reuşesc întotdeauna să le văd. Oamenii din jur sunt nişte bune oglinzi pentru chipul şi sufletul tău, dacă sunt priviţi şi ascultaţi cu atenţie.

Nu-mi cunosc toate laturile personalităţii, iar dintre acelea pe care le cunosc, stăpânesc doar o infimă parte.

Am doar câteva ajutoare prin care pot aduce lumină în ceea ce sunt eu dincolo de cât îmi dau seama că sunt. Un ajutor este scrisul. Atunci când scriu, ajung să spun mai multe lucruri decât credeam iniţial că sunt capabil să spun. Atunci când scriu, îmi lărgesc orizontul şi simt cum intră în spectrul meu şi întrebările mele şi nedumeririle tale. Scrisul este un telescop al cunoaşterii de sine. Este o trambulină interioară către orizonturi până atunci necunoscute.

Al doilea ajutor este primit de la oamenii din jur, oglinda cea de toate zilele. Avem un soi de miopie cu privire la propria persoană, miopie pe care cei din jurul nostru reuşesc de cele mai multe ori să ne-o corecteze. Desigur, nici prietenii tăi, nici tu însuţi nu vedeţi tot tabloul, însă treptat, anumite unghiuri, anumite nuanţe pot fi revelate.

Luând un simplu exemplu, minciuna – care este o încercare de control – are picioare scurte pentru că, slavă Domnului, eul nostru este doar vârful unui iceberg mental. Astfel, nu putem controla tot ce transmitem despre noi înşine, iar acesta este încă un lucru pentru care trebuie să fim recunoscători.

Succesul văzut prin recunoştinţa faţa de ceilalţi îmi place obiceiul autorilor anglo-americani de-a rezerva între coperţile unei cărţi câteva pagini destinate mulţumirilor. Autorii mulţumesc familiei, soţilor, asistenţilor, editorilor, prietenilor cercetători, Fundaţiei sau Universităţii pentru

bursa oferită.

Mulţumesc pentru sprijinul. Încurajările şi răbdarea de care au dat dovadă prietenii din jurul lor în timpul scrierii cărţii. E un act de mare modestie a-ţi asuma propriul succes prin filtrul recunoştinţei faţă de ceilalţi care au fost alături de tine.

În 1988, un avocat din Dallasâşi dă demisia pentru a se consacra singurei pasiuni din viaţa lui: scrisul. Publicase până atunci doar un singur articol de specialitate, era un bun avocat, iar visul lui de-a scrie literatură părea total nebunesc. În primul an şi-a vândut două povestiri, a început să scrie un roman, apoi şi-a dat seama că-i un roman slab, apoi a avut o perioadă mai grea, apoi **s-**a apucat de scris din nou. Colecţia sa de povestiri scurte *Brief Encounters with Che Guevara*\ fost publicată de către Hat per Collins, a primit cele mai bune recenzii şi a devenit una din revelaţiile literare ale anului.

Este de lăudat persistenţa sa pentru o pasiune pentru care şi-a sacrificat o carieră de succes ca avocat, însă mult mai interesant este faptul că a început să scrie în 1988, iar primul său succes literar de anvergură l-a avut în 2006. Trecuseră 18 ani! Ce **s-**a întâmplat în acest timp?

Avocatul pe numele său, Ben Fountain, a fost susţinut de soţia sa (avocată la rândul ei). Fără presiuni şi fără şantaje. De prieteni şi de familie.

Această poveste este descrisă în capitolul „Late Bloomers” din *What the Dog Saw*, cartea lui Malcolm Gladwell şi este pusă în antiteză cu poveştile despre genii, despre copiii precoce (Mozart), despre excepţiile care de regulă iau toată crema atenţiei mediatice.

Fiind obişnuiţi doar cu minuni şi genii, uităm că lucrurile frumoase din jurul nostru vin de la acei oameni normali care **s-**au dedicat unei pasiuni şi care au fost încurajaţi şi iubiţi în drumul lor, iar rezultatele lor se traduc în recunoştinţa pe care o poartă celor care le-au fost alături.

Rareori succesul ţine doar de propria persoană!

Într-o asemenea cultură, în care oamenii par educaţi

să înţeleagă că o duc toţi mai bine dacă fiecare are grijă şi de celălalt, nu-i de mirare cultul de-a mulţumi cu orice ocazie celor care ţi-au fost alături.

În cazul nostru, aş face un audit pentru a cerne nişte statistici cu privire la frecvenţa folosirii familie de cuvinte din jurul verbului *a mulţumii* discursurile publice, la emisiunile *live* şi în articolele de ziar. Pe aceste meleaguri, prin raritatea şi ineditul situaţiei, când cineva mulţumeşte cuiva, faptul ar trebui să devină o ştire.

Poveştile frumoase să circule mai mult!

În această ţară poveştile rele tind să circule mai repede decât poveştile bune, iar înfrângerea are picioare mai lungi decât victoria.

Uneori – sper s-o simt din ce în ce mai rar – am impresia că România este o complicitate a înfrângerilor atât de mare încât atunci când cineva câştigă, lumea din jur devine suspicioasă şi neîncrezătoare. A fost ajutat nelegimim, a dat mită, a avut noroc chior, cunoaşte pe cineva sus-pus. În orice caz, avem tendinţa să credem că este ceva putred în orice lucru bun care se întâmplă aici.

Pentru că ne-am obişnuit ca lucrurile să meargă prost, pentru că ne-am obişnuit să fim înfrânţi. Înfrânţi de infrastructură, înfrânţi de funcţionari, de politicieni şi, mai presus de toate, înfrânţi de neîncrederea că lucrurile nu se potândrepta.

Chiar şi atunci când poveştile bune ajung la câţiva oameni, răspunsul de cele mai multe ori este invariabilul Da clar…

E frumos cum curăţaţi voi gunoaie, însă în câteva zile vom vedea din nou PET-uri aruncate aici.

E bine că încurajaţi lectura, însă ce faceţi voi e doar o picătură într-un ocean.

Bine, ne implicăm civic, însă pe de altă parte politicienii, mogulii şi securiştii…

La orice mică parte bună a monedei, avem un revers imens cu lucruri rele. La câteva zâmbete, avem mii de încruntări, dezamăgiri şi înfrângeri, iar acest lucru trebuie să se schimbe şi se va schimba.

Treptat, accidentele bune de azi vor deveni reguli de conduită pentru mâine, iar masa critică de oameni care vor avea încredere şi se vor implica va începe să crească.

Viaţa noastră este o picătură **într-**un ocean şi, la naiba, cât de mult o preţuim! Viaţa lui Gandhi a fost o picătură **într-**un ocean de prejudecăţi şi neîncredere şi, la naiba, cât de mult a inspirat şi cât de mult continuă să inspire!

O mică donaţie este o picătură **într-**un ocean, însă alături de celeilalte donaţii poate salva o viaţă.

Ar trebui să învăţăm să ne împărtăşim mai rar scuzele înfrângerilor şi mai des mulţumirile în caz de victorie.

Cum mofturile unei femei ajuta bărbaţii

Dacă este seara târziu, mergi singur pe trotuar, iar din sensul opus se apropie un grup gălăgios, vei deveni mai liniştit atunci când vei observa prezenţe feminine în grupul cu pricina. Mai mulţi tineri însoţiţi de câteva domnişoare sunt mai puţin periculoşi decât un grup format exclusiv din masculi. O femeie calmează, temperează, este mai conciliantă, validează foarte greu oamenii din jurul ei, iar inconştientul tău îţi spune imediat că mai mulţi bărbaţi înconjuraţi de femei tind să fie mai puţin agresivi decât mulţi bărbaţi singuri.

La fel, un bărbat însoţit de o femeie este mai generos decât un bărbat singur, iar acest lucrul îl ştiu până şi vânzătorii de flori.

Nicăieri şi niciunde prezenţa unei femei nu este neutră. Un grupân care intră o femeie devine alt grup. Un loc, un colţ, o petrecere, un eveniment, o simplă seară la un prieten acasă, un meci de fotbal (nu contează!), orice context social se schimbă atunci când vorbim de prezenţa unei sau a unor femei.

Femeia produce cu siguranţă o diferenţă în jurul ei, nu este doar un element statistic de partea diversităţii. O femeie schimbă calitativ spaţiul din jurul ei şi nu mă refer doar la tendinţa spre a aranja şi**-**a rearanja lucrurile prin casă. Simţi un bărbat care este sprijinit de o femeie, simţi

o cameră prin care o mână de femeie a făcut ordine, simţi un text corectat şi finisat de o femeie.

Nu înţeleg întotdeauna de ce se întâmplă acest lucru, însă observ că femeile ştiu să valideze şi să legitimeze un loc, un eveniment, un om. Ştiu că femeile aleg mai fin, stăpânesc mai bine nuanţele, filtrează cu răbdare şi acordă încredere în urma unui proces cu multe-multe etape de iniţiere.

Dacă o femeie are încredere în tine, înseamnă că te-a testat răbdătoare şi încă te testează. De cele mai multe ori nu-ţi dai seama, de cele mai multe ori nici ele însele nu realizează cum o fac, însă este sigur: dacă o femeie te acceptă în jurul ei, înseamnă că ai trecut nişte probe, ai depăşit nişte suspiciuni, ai câştigat o încredere.

Am fost crescut să mă încred mai mult în ceea ce validează, în ceea ce sfinţeşte o femeie. Ştiu că mama era greu de mulţumit, iar atunci când zâmbea în mijlocul unui loc sau al unor oameni, atât locul, cât şi oamenii erau de încredere. Ştiu că femeile puternice din jurul meu sunt greu de mulţumit şi simt mai bine nimmită lucruri ţi mnânrrprl mai ripnri nbăânele decât în

UIIUIIIG IULIUII ŞI IIIU CU IIIUI UGljl UUU GIG UGLUI ic iiycii IU

Sunt neatent, grăbit şi egocentric, sunt bărbat şi îmi permit de multe ori luxul de-a selecta prost şi la grămadă oamenii din jurul meu. Această iresponsabilitate şi lipsă de fineţe o găsesc extrem de rar de cealaltă parte a baricadei şi pot spune cu recunoştinţă că de multe ori m-am simţit salvat şi avertizat de radarul social al femeilor din jurul meu.

O femeie are parte de mai multe interacţiuni sociale decât un bărbat. Dacă o femeie este abordată *by default*, un bărbat îşi obţine porţia sa de interacţiuni doar dacă se mobilizează şi iniţiază el însuşi abordarea. Astfel, în medie o femeie tinde să fie mai inteligentă social decât un bărbat, tinde să dezvolte mecanisme mai bune de filtrare, sortare şi respingere, iar acest avantaj se transformă **într-**un puternic factor de validare.

Respingerea din partea unei femei doare mai mult decât dacă vine din partea unui bărbat, iar acest lucru nu se întâmplă pentru că ai pierdut un posibil partener de împerechere. Atunci când o femeie te respinge, ştii că a testat dinainte terenul, ştii că ţi-a acordat câteva şanse, ştii că te-a mestecat, iar scuipatul ulterior nu este deloc lipsit de mize.

Sper să apuc să scriu **într-**un articol viitor despre câte mize poate pune o femeie **într-**un gest, **într-**un zâmbet sau în bărbatul de lângă ea, căci mi se pare că până şi mofturile unei femei au o mizã şi pot constitui un criteriu de selecţie. Dacă nu te poţi descurca în mijlocul unor mofturi feminine, iraţionale şi iritante, ce încredere să aibă femeia că te poţi descurcam tot absurdul şi jungla din jur?

Cele trei secunde de dinaintea abordării unei femei

Se spune că îmi trebuie trei de secunde pentru a aborda o femeie. Dacă ezit peste marginile acestui interval, sunt un om mort. Îmi vor veni tot felul de gânduri, voi începe să cad în mine, mi se va pierde orice urmă de curaj, mă voi bloca ca un motor gripat, iar şansa va fi pierdută.

Sunt trei secunde care fac diferenţa **–** mai ţineţi minte discursul lui Al Pacino din *Any Given Sundayl* **–** dintre a pierde şi a câştiga, dintre a trăi şi a muri.

Secunda 3

Poate exagerez, poate situaţia nu este atât de dramatică, poate ceilalţi bărbaţi sunt mai curajoşi, însă mie ori de câte ori abordez o femeie străină inima îmi bate cu putere, am emoţii, îmi este frică, e groaznic!

Până să ajung acolo la acea femeie, trebuie să trec prin furcile caudine ale unei panici pe care nu o pot controla. Atunci când înaintez către o femeie necunoscută cu gândul de a o aborda, simt că fac parte din**tr-**o bătălie mai largă, din**tr-**un scenariu mai mare.

Se spune **–** în cărţile de biologie evoluţionistă **–** că dacă mediul este responsabil de selecţia naturală, de cealaltă selecţie **–** cea sexuală **–** este responsabilă femeia.

Selecţia sexuală este cel mai fin mecanism de sortare al masculilor cu gene bune, iar acest mecanism este în întregime la dispoziţia femeilor. Prin urmare, femeia este responsabilă în mare parte de ceea ce înseamnă validarea unui bărbat, de validarea genelor sale şi de statuarea valorii sale sociale.

Respingerea pe care o femeie o aruncă asupra unui bărbat cântăreşte enorm atât pentru stima sa interioară, cât şi pentru semnalmentele sociale ale valorii sale. Umbra unei respingeri feminine este o provocare pentru oricare bărbat situat pe piaţa riscului care se reglează în relaţia sa cu femeile.

Secunda 2

Atunci când fac primii paşi către o femeie, creierul meu ştie (de multe ori fără să mă anunţe) că miza este mare, iar semnalele de alarmă sunt pe măsură.

În ciuda acestor semnale de alarmă care îmi fac inima să-mi salte din piept, înaintez pe un câmp minat către acea femeie necunoscută. Comparaţia nu este exagerată, sunt mulţi bărbaţi care mai degrabă ar înainta legaţi la ochi **într-**un câmp minat decât să facă câţiva paşiânspre o femeie.

În ciuda acestor emoţii, în ciuda acestor alarme şi panici, un bărbat trebuie să rişte abordarea unei femei. Deşi de multe ori acest risc comportă tiparele unei rulete ruseşti, face parte din joc. O femeie nu-ţi va oferi niciodată semnalele certitudinii interesului ei. Deşi îţi poate transmite câteva semne de interes, mesajele ei sunt atât de subtile meat terenul nu este niciodată sigur. Cu o femeie nu te joci!

Secunda 1

Un videoclip cu multe femei în el chiar dacă se mulează pe gusturile publicului doritor de a privi femei frumoase pe un ecran transmite ideea că un bărbat înconjurat de femei frumoase este mai valoros decât un bărbat singur. Este greu să ajungi la o femeie frumoasă (este mereu „apărată” de prieteni şi rareori o prinzi singură), iar a fi înconjurat de mai multe femei înseamnă

mai multe rigori de îndeplinit.

Astfel, un bărbat care reţine mai multe femei în jurul lui în mod necesar are câteva calităţi care denotă putere (femeia ca instrument de PR).

Interacţionând cu femeile, orice bărbat trebuie să aibă o toleranţă mare la risc. O femeie te supune la un grad mare de risc prin semnalele ei vagi, prin „instabilitatea" ei şi prin dorinţa ei de a-ţi lărgi limitele (atunci când rişti, ieşi din zona ta de confort şi prin urmare ai mai multe şanse de a-ţi mări orizontul).

Asumarea riscului în relaţia cu femeile – deşi se mulează pe câteva frici atavice – este terapeutic, înălţător spiritual şi fructuos din punct de vedere social.

Secunda O

Fă acel prim pas, nu te mai gândi, las-o naibii de teorie, de filosofie şi de biologie evoluţionistă. Fără nicio pregătire, fără niciun şablon, fără nicio replică prefabricată. Uită ce ai citit mai sus şi joacă-te! Nu există replici de agăţat, nu contează ce-ţi iese pe gură, dacă-i o tâmpenie imensă sau o platitudine de zile mari, ai ajuns acolo în faţa ei, iar acest lucru – indiferent de rezultat – este o victorie.

Contează dacă eşti timid? Nu. Mai bine să fii timid în faţa unei femei decât în colţul tău singur.

De ce naivitatea este mai pragmatica

Dacă eşti tânăr şi simţi că în jurul tău nu este loc de visele tale, atunci deja ai îmbătrânit odată cu finalul acestei fraze. Dacă lumea pe care o vezi ţi se pare bătută în cuie o dată pentru totdeauna, atunci deja ai pierdut o bătălie importantă cu finalul acestei fraze.

Dacă realismul observaţiilor nu este urmat de naivitatea acţiunilor tale, atunci deja îţi trăieşti propria retragere.

Visele noastre trebuie să provoace *status quw* lumii din jur. Fără această provocare, devenim o simplă pleavă purtată de ici de colo pe uliţele istoriei.

În loc de ofensivă impertinentă specifică vârstei există o mentalitate de asediaţi în rândul multor tineri. Îşi

construiesc enclave sociale, culturale şi profesionale, iar singurul gând este rezistenţa şi defensiva. Asediaţi de indiferenţa, nesimţirea, birocraţia corupţia din jur.

În ungla din un, eu şi prietenii mei formam o enclava de normaitate şi rezistam asaltului provocat de mediocritatea şi mentalitatea bolnava majoritara, gândeşte un astfel de tânăr.

Acest lucru nu este suficient şi nici măcar eficient. În acest mod, cheltuim imense cantităţi de energie doar pentru a ne păstra normali, doar pentru a nu ne exaspera, iar speranţa noastră este că vom rezista. Poate vom rezista o generaţie **–** suportând costuri mari, însă treptat vom deveni mai puţini, vom fi cuprinşi de blazare şi pesimism demografic.

În cadrul *Lecturilor Urbane* unde un grup de tineri se strânge şi citeşte în metrou, rareori mi**-**a fost dat să aud gălăgie din partea călătorilor care intrau **într-**un vagon unde majoritatea citeau cărţi. Dacă vagonul este plin de cititori, atunci când intri în el, te supui unei rigori contextuale. Eşti mai încurajat să urli **într-**o discotecă decât **într-**o sală de lectură. Un anumit context social poate crea o formă de presiune care te îndeamnă către anumite tipuri de comportamente.

Un anumit context social (transformarea unei garnituri de metrou **într-**o sală de lectură) are loc atunci când există o masă critică care îl legitimează. De exemplu, **într-**un tren dacă 4 oameni din 6 din**tr-**un compartiment citesc, ceilalţi doi vor ieşi să discute pe hol (în majoritatea cazurilor).

Astfel, un anumit context accelerează anumite comportamente şi frânează şi descurajează pe altele. Problema noastră ar fi că nu avem contexte care să accelereze reflexele civice, care să încurajeze implicarea şi responsabilitatea socială şi care să descurajeze mărlânia, iresponsabilitatea şi obrăznicia publică (de la oamenii de pe stradă până la instituţii şi funcţionari).

Nu poţi apela doar la virtutea oamenilor pentru a**-**i îndemna să devenii mai buni, trebuie să creezi contexte

sociale în care sunt încurajaţi să se poarte mai responsabil decât o făceau înainte. Şcoala este un context social, o comunitate este un asemenea context social (mulţi români ajung să fie cetăţeni mai responsabili în ţările de adopţie decât în ţara de origine), un blog.

Pentru a atinge aceeaşi prag critic dincolo de care este firesc să te implici social, este firesc să te implici în propria comunitate este nevoie de multă ofensivă, iar aceasta se întâmplă – ca şi pe front

— Prin preluarea iniţiativei şi aici intervine naivitatea de care vorbeam în titlu.

Pentru a prelua în mod singular iniţiativa înconjurat **într-**un ocean de piedici, nu ai nevoie de un studiu detaliat al raportului de forţe

— Ştim din start că suntem minoritari, însă ai nevoie de multă naivitate. Naivitate că nu eşti totuşi singur, naivitate ţi vor alătura şi alţii, naivitate că prin contagiunea şi impulsul creat se va ajunge la îngroşarea rândurilor şi în final la acea masă critică care în sine constituie o victorie.

Nu ai nevoie să fii sigur că ţi se vor alătura şi alţii, nu ai nevoie să fii sigur că vei reuşi. Doar laşii acţionează atunci când au în faţă certitudini, iar curajul apare atunci când ai naivitatea incertitudinii rezultatului. În ciuda unei majorităţi indiferente, în ciuda unor temeri, în ciuda unor statistici inhibante (faptul că planeta are nevoie de sute de milioane de copaci plantaţi nu mă inhibă să nu plantez zece copaci) este nevoie de curajul onest pe care doar o anumită doză sănătoasă de naivitate ţi-l oferă.

Dacă nu eşti naiv – adică ştii – şi cunoşti că sorţii îţi sunt favorabili, atunci unde ţi-e curajul, unde ţi-e onestitatea?

Nu orice formă de naivitate este dăunătoare, iar pe termen lung, implicarea socială – care presupune în mod naiv o extindere a conceptului de responsabilitate despre care voi vorbi în articolul următor – este singura atitudine coerentă şi onestă faţă de mediul în care trăim. Indiferent dacă că mediul înseamnă familia, comunitatea, ţara,

planeta.

Mulţi vor spune că lumea profită de naivitatea celorlalţi, însă am observat că se profită de noi înşine mai ales atunci când înaintăm cu ochelarii de cal atenţi doar la propriul interes.

Sentimentul ceremonios al fiinţei

Există un festivism în modul românesc de a ne asuma prezenţa într-un loc public. Am fost învăţat de mic să asociez o ieşire în parc, la biserică sau la un eveniment oarecare cu aranjatul, gătitul, cu hainele bune şi cu o atitudine **semi**rigidă.

În poza de mai sus, ador naturaleţea cu care occidentalii se aşază pe jos (am observat-o şi în Viena) şi-mi displace ideea de nedemn aplicată aşezatului pe jos, pe iarbă, pe bordură, undeva **într-**un loc public.

Există mai multă ceremonie pe cap de locuitor în România şi mai multă pompă vestimentară decât în multe ţări europene. Acest lucru se întâmplă (printre altele) şi din asumarea unei distanţe mariântre spaţiul privat şi spaţiul public.

De exemplu, în cazul nostru, al românilor, distanţa între hainele cu care ne mişcăm prin casă şi hainele cu care ieşim este una astronomică.

Câţi dintre noi ne schimbăm când ieşim să ne cumpărăm ceva de peste drum?

Cu cât falia vestimentară care se mulează pe distanţa privat-public este mai mare, cu atât gradul de ceremonie este mai accentuat. Problema nu este că există această falie (care e firească până la un punct), problema este asumarea spaţiului public ca locul ceremonios prin excelenţă, ca acel spaţiul neîmblânzit unde toţi te scrutează nemilos.

De exemplu, pentru mulţi încă, *casual* înseamnă sărăcăcios (converşii, nişte blugi tociţi sub călcâie, de exemplu) şi nedemn, iar a te prezenta astfel este cel puţin inoportun. Pentru mulţi români *casual* înseamnă a nu te îngriji îndeajuns şi a nu da suficientă importanţă prezenţei tale **într-**un loc public.

Românii (am observat acest lucru şi în cazul arabilor) fac turism în hainele cele mai bune. În loc să te îmbraci *casual* din raţiuni practice (e mai comod, oricum umbli prin maşini, autocare, muzee, bănci din parc şi tot felul de terase), tu te îmbraci bine, cu haine bune, pentru că atunci când pleci undeva ai doar o singură şansă pentru o primă impresie.

Am pierdut ieri jumătate de zi prin Madrid umblând după haine, nu fac apologia lipsei total de fiţe, însă ceea ce omit mulţi este faptul că prima impresie nu se conturează prin ceremonie şi ţoale (nu confund *casualtu trashfi*, ci prin atitudine. Când eşti îmbrăcat bine, dar eşti gălăgios, oare cu ce impresie vor rămâne ceilalţi despre tine?

Avem nevoie de situaţii limita

Citisem cândva pe undeva că zilnic avem în jur 60.000 de gânduri, iar 95% dintre acestea se repetă. Unele se repetă cu spor (pentru a accentua contururile unei personalităţi), însă majoritatea gândurilor recurente constituie un bruiaj şi frână sau trimite cu gândul la o situaţie să facem baie în aceeaşi apă de prea multe ori.

Accelerarea către situaţiile limită se face dincolo de gânduri şi de cele mai multe ori în detrimentul lor. Mă interesează situaţiile limita pentru că le văd ca nişte surse de autenticitate în viaţa mea. Sunt acele situaţii în care renunţ la bruiajul propriilor gânduri şi îndrăznesc să păşesc dincolo de ceea ce controlezân mod conştient. Un dans te poate duce **într-**o situaţie limită, o mişcare în afaceri, o nouă dragoste, o demisie, o săritură din avion sau un *incipit vita nova*. Jocul este o situaţie limită, povestea este o situaţie limită, darul este o situaţie limită.

Oriunde putem găsi prilejuri de autenticitate atunci când ne hărţuim propriul confort.

Ador situaţiile limită pentru că în mijlocul lor „mă trădez” cel mai bine pe mine însumi. Caut situaţiile limită pentru că îmi subţiază gândurile şi le transformă în stări de spirit. E un soi de fericire care se întâmplă doar când mă încredinţez unor situaţii care mă adâncesc şi**-**miâmping limitele mai departe.

Îmi plac acei oameni care se trădează în spontaneitate lor; îi vezi dincolo de orice „calcul”, emanând încredere, dincolo de orice trucaj sau cenzură. Ador această spontaneitatea pentru că este rodul unor reconfigurări la un nivel mai mai adânc decât eul cotidian. Spaţiul creat de spontaneitate este cel mai fertil sol pentru dezvoltarea mea personală.

Eul meu cotidian este ca un vestiar unde mă aşez după ce vin de pe teren. Astfel, lupta este în altă parte şi cu cât petrec mai puţin timp în acelaşi vestiar cu atât mă simt mai viu şi mai spontan. Vorba acelui personaj nebun, *I just don’t want to die withoutafew scars*.

O ţară plină de femei inteligente care stau pe tuşa

Observ cum în jurul meu cantitatea de femei inteligente şi frumoase care băltesc în propria viaţă este mult mai mare decât în cazul bărbaţilor.

Dacă bărbaţii îşi cuplează mult mai bine inteligenţa la mecanismele pieţei (că este o piaţă erotică, profesională sau socială, nu contează) femeile încă au probleme la acest capitol. E plină ţara de femei culte, inteligente şi frumoase care stau pe tuşă. Nu doar pe o tuşă socio-profesională, cât mai ales pe tuşa propriei lor vieţi. *Ştiu că sunt frumoasă, ştiu că sunt inteligentă, însă nu am deloc încredere în mine însămi*.

Dacă în cazul bărbatului inteligenţa este un imperativ economic (înainte era forţa muşchilor şi abilităţile războinice), în cazul femeii inteligenţa este un lux (e bine **să-**l ai, însă nu e necesar pentru supraviejuire).

Înţeleg că de-a lungul timpului femeia a fost încurajată mai puţin spre inteligenţă, înţeleg că societatea încă este falocentrica, însă toate aceste cauze nu epuizează contextul problemei. La fel cum discriminarea pe baza de sex nu explică în totalitate discrepanţa veniturilor celor două sexe, la fel cauzele istorice, sociale şi genetice nu explică de ce femeia îşi valorifică mai puţin, mai slab şi mai prost inteligenţa decât bărbatul.

Iar acest lucru nu este totul. Femeia este o foarte bună specialistă la ceea ce eu numesc *microsmartness*. Pe

termen scurt, în situaţii (create de altcineva, nu de ele însele) mici, punctuale, în chestiuni ce ţin de execuţie, femeile sunt brici. Sunt isteţe, inteligente şi eficiente.

Când începem să vorbim de chestiuni pe termen lung, de iniţiative mari şi de viziune, nu mai găseşti nicio femeie în cameră.

Femeia este o felină care vânează doar în contextele create de ceilalţi, însă ea singură mai rar creează unul. Femeia te poate bate cu armele tale, însă mai rareori cu ale ei.

Uimirea mea cu privire la numărul femeilor inteligente care stau cu fundul pe bordura propriei vieţi, aşezate în propria batistă udă porneşte de la observaţia unei lipse de iniţiative. Femeile inteligente au nevoie de provocări ca de aer, însă rareori şi le creează singure. Par că se descurcă mai bine doar în cadrul provocărilor lansate de alţii.

Reacţionează de minune, iar acţiunea propriu-zisă este lăsată la îndemâna bărbaţilor care iniţiază mai mult şi îşi riscă mai mult propriile viziuni.

O femeie nu are siguranţa să-şi permită ridicolul pe care orice bărbatân urmărirea unui vis îndrăzneţ şi-l asumă.

Din păcate, societatea, mediul, prietenii, colegii livrează provocări până la un anumit punct. Dincolo de acest punct, începe golul în care multe femei încep să se plictisească, să se simtă singure şi să-şi devină propriul lor duşman.

Nimic nu este mai trist decât o femeie inteligentă lipsită de provocări.

Trebuie pur şi simplu să faci

Oricât de genial şi cult eşti şi indiferent cât de bine scrii şi cât de ample şi bine argumentate îţi sunt ideile şi punctele de vedere, trebuie să faci lucruri. Trebuie să faci lucruri în spiritul celor ilustrate de tine, trebuie să-ţi porţi ideile şi să le tăvăleşti aplicând-le, verificând-le şi finisând-le.

Nimic nu face o idee mai convingătoare decât atunci

când tu însuţi – ca emitent – pariezi pe ea. Cel mai bun şi mai credibil purtător de cuvânt al unei idei este cel care a probat-o şi a ilustrat-o în fapte.

Aţi observat ce greutate diferită are aceeaşi idee când vine de la cineva care nu o ilustrează şi când vine de la cineva care a probat-o şi-a filtrat-o prin propria poveste? Aţi observat cum ideea *trebuie să-ţi urmezi visele* are sensuri diferite în funcţie de cine-o enunţă? Uneori este o frază goala şi banală, iar alteori pare că rezumă simplu fapt de-a fi în viaţă.

Ideile nu sunt neutre şi indiferente de cel care le enunţă şi le

T T T

propagă şi, slavă Domnului, am văzut multe idei bune şi frumoase care nu au fost urmate şi crezute tocmai pentru că au fost enunţate de către cineva fără poveste şi fără doza de credibilitate aferentă şi, mai important, de către cineva care nu a fost dispus să-şi aplice ideea şi care nu a crezut suficient de multe în ea.

Înţeleg că ideea e bună, însă dacă nu pui pasiune în ea şi n-o trăieşti prin ceea ce faci, e în zadar. Piaţa e plină de idei bune nepuse în practică şi idei mediocre care apucă să fie aplicate, implementate şi trăite. La final, dacă tragi linie, e uşor de spus ce a contat cel mai mult.

Ideile bune nepuse în practică nu creează decât un capitol al unui eşec *prin neprezentare*. *h* schimb, o idee slabă sau mediocră, dar pusă în practică, verificată şi stoarsă prin trăiri şi încercări îşi câştigă şansa de-a deveni o poveste. Un şir de încercări şi eşecuri*prin participaremumww* la final o poveste frumoasă.

Să nu uităm că cele mai frumoase poveşti sunt rezultatul unei idei banale: un prinţ are ideea neinspirată să plece de acasă (unde le avea pe tocite) în lume (unde nu avea încă nimic) şi uite-aşa avem o poveste.

De la un punct subtilităţile, retorica, argumentele îşi pierd orice valoare şi greutate. Trebuie pur şi simplu să faci, să mergi mai departe şi să faci acele lucruri în care crezi, să împrăştii ideile şi crezul tău prin faptele tale bune

sau rele.

Hai să dezvoltam o gândire care accepta, nu una care exclude

Oamenii sunt grăbiţi, sunt pe fugă, iar epoca respiră parfumul lui *fast food*, *ea sy Iove*, *quick fuck*. Aceste tipare se regăsesc în modul cum percepem lumea din jur, cum vedem oamenii, situaţiile şi la urma urmei, cum vedeam propria noastră viaţă.

Când eşti grăbit nu există decât *ori ori*, iar înţeleptul *şişicare* ţine de bogăţia nuanţelor şi de adâncimea lucrurilor a devenit desuet. Acum când toţi suntem grăbiţi, idealul este să reţinem cât mai puţin, cu cât mai puţin efort, iar seara să ne dezbrăcăm memoria zilei ca o haină murdară şi tocită.

Sunt oameni care-şi trăiesc propria viaţă cu visul ascuns să uite cât mai repede o mare parte din ceea ce trăiesc zilnic.

În lumea lui *ori ori*, tu asculţi ori muzică bună, ori muzică proastă, în aceeaşi lume, politicienii sunt ori buni, ori răi, oamenii sunt ori needucaţi, ori educaţi, iar România este ori înapoiată, ori dezvoltată. Nu există mijloc, nu există nuanţe, nu există gri. Totul este ori alb, ori negru.

În această lume strâmbă, etichetele nu se schimbă, nu se lipsesc, ci sunt tatuate şi scrise pentru vecie. Nu există izbăvire, căci judecata este doar una şi este pentru totdeauna. Comportamentele umane sunt ori sociale, ori antisociale, iar suporterii sunt ori huligani, ori civilizaţi.

Totul este trasat cu rigoarea procentelor din sondaje, iar un român care ascultă manele este exclus să se regăsească în graficul audienţei postului TVR Cultural, la fel cum rockerii nu sunt numerotaţi ca participanţi la nunţile tradiţionale cu muzică populară şi lăutărească.

Nu cred în acei consumatori care după ce intră pe bloguri, obosiţi fiind, nu mai pot citi presa clasică. Ori printţ, ori online. Ori Apple, ori Microsoft. Ori se mai citeşte, ori nu se mai citeşte? Spuneţi-mi concret!

Îndemnul meu este simplu. Haideţi să dezvoltam o gândire care accepta, nu care exclude. O gândire care nu

simplifică prin tăiere, ci acceptă prin îmbogăţire. Atributele şi caracteristicile lumii în care trăim nu sunt simple, nu sunt plate şi mai ales, nu sunt lipsite de echivoc.

Oamenii nu sunt simpli (de exemplu, motivaţia nu creste odată cu mărirea salariului), sunt fiinţe complexe, cu sute de motive, motivaţii, temeri şi angoase! Nu se împart între fumători şi nefumători, ecologişti şi sceptici, între cei care merg în 2 Mai şi cei care continuă să facă grătare între blocuri.

O gândire care îmbrăţişează complexitatea lumii şi a oamenilor nu este o gândire care scuză sau care închide ochii, ci mai degrabă este o gândire care predispune la toleranţă (cu sau fără nuanţa peiorativă) şi la asumarea diversităţii.

Lumea are umbre, penumbre, eclipse, răsărituri şi apusuri, circumstanţe, conjuncturi, adaptări şi transformări, iar viaţa are mai multe denivelări şi cărări decât avem noi cuvinte să le

T

cuprindem în etichete, borne kilometrice şi semne de orientare univoce.

A merge singur la film

Aveam în adolescenţă un prieten specialist în singurătate (era poet şi avea în mod previzibil nenumărate probleme cu femeile) pe care îl admiram totuşi pentru curajul de-a merge singur la film. Era student în Braşov şi-mi povestea cum văzuse filme de 5 – 6 ori în sala aproape goală a cinematografului Patria.

A merge la film era pentru mine o activitate socială, iar a merge singur echivala cu o înfrângere. Mi se părea curajos să înfrunţi privirile celorlalţi, ca şi cum singurătatea ta este o imensă muscă aşezată pe frunte şi pe care toţi ţi-o remarcă. Mi se părea că cineva merge la film singur ca un ultim resort. A încercat în zadar să-şi găsească un tovarăş, n-a găsit şi iată-l înfrânt şi singur pe rândul din spate!

Azi am vrut să-mi testez teama (anul trecut am avut curajul să mă aşez la o terasă, să beau singur o bere, iar în

acest weekend frica mea de înălţime **s-**a luptat cu telescaunul pe care l**-**am luat către cota 2000 în Sinaia) şi frica de un ridicol închipuit. Mi**-**am luat inima în dinţi **–** după câteva zile de amânări **–** şi**-**am mers singur la *înception*, la cinema Scala. Un cuplu în faţa mea, trei tipe după mine, iar după ele încă un cuplu. După ce am luat biletul şi**-**am ajuns pe hol, la frigiderul cu sucuri am observat încă un cuplu şi tânăr singur.

Mi**-**a plăcut filmul **–** despre militarizarea subconştientului **–** şi nici în bucurat de relaxarea de**-**a**-**l vedea singur şi nebruiat de nicio prezenţă cunoscută. A merge singur la film a fost mai banal **–** în sensul bun al cuvântului **–** decât m**-**aş fi aşteptat şi probabil voi repeta experienţa ori de câte ori nu mă potrivesc cu niciun prieten la program sau, pur şi simplu, am nevoie să stau doar cu gândurile mele.

Când nu faci ceea ce**-**ţi place, sufletul ţi se împuţinează în adolescenţă, tot *timpul* însemna timp de lectură, timp pe care îl puteam dedica unei cărţi, unui autor sau unei poveşti. Tot ce nu era timpul meu era vreme pierdută, iar cel mai mare mâncător de timp a fost şcoala. Lupta mea cu liceul presupunea să**-**i fur acestuia cât mai mult timp de lectură. Deşi stăteam în primul rând lângă perete, reuşeam totuşi să citesc în ore, în pauze sau în timpul tezelor.

În timp ce consideram liceul un mormânt pentru o adevărată personalitate, vacanţele mele de atunci erau adevărate programe de lectură. Acest absolutism cu privire la cărţi **s-**a mai diluat în facultate unde am cunoscut oameni la fel de maniaci **într-**ale lecturii, însă centrul de greutate **s-**a mutat înspre scris, discuţii filosofice şi **–** pentru mine **–** experienţe… culturale.

Îmi aduc aminte cum profa de română ne îndemna adeseori să citim, să citim mult. Acum, căci mai târziu nu vom mai avea timp. Vom avea familii, copii, locuri de muncă. Adolescenţa mi se părea atunci **–** cum mi se pare şi acum **–** o stare de graţie în care, cu excepţia şcolii, ai tot timpul să citeşti. În timpul facultăţii, bucuria lecturii era

îmbogăţită de cele trei-patru biblioteci la care aveam acces şi era umbrită de lipsa banilor. Aveam un coleg de facultate care evita librăriile pentru că nu avea bani să cumpere toate cărţile, iar situaţia aceasta îi făcea rău (fizic şi psihic).

Mai târziu, am aflat că există o situaţie şi mai frustrantă: să ai bani de cărţi, dar să nu ai timp să le citeşti. Am trăit şase ani în această situaţie şi-mi aduc aminte – vagă consolare! – de un concediu pe care mi l-am petrecut în casă recitind *Fraţii Karamazov*.

În acei ani încorsetaţi în joburi oarecare, visul meu devenise să am timp. Să am timpul meu, să am timp să citesc, să am timp să călătoresc, să am timp să-mi port propriile bătălii. Nu ale firmei, nu ale şefilor. Problema nu erau şefii sau firmele, cât mai ales eu însumi. Nu cred că se poate înţelege cu adevărat cât de multă energie – şi timp! – se consumă făcând ceea ce nu-ţi place, făcând ceva de care nu eşti pasionat.

Miza devenise nu doar să am timp să citesc, cât mai ales să am timp să fac ce-mi place, să am timp să descopăr ce-mi place. Când nu faci ceea ce-ţi place, sufletul ţi se împuţinează.

În ultimii ani am încercat de două ori să sparg acest cerc vicios (prin demisii), iar ultima dată – a trecut un an de atunci – mi-a ieşit. Să am timp pentru mine, pentru pasiunile şi pentru bătăliile mele nu mai este un deziderat, este un vis pe care-l trăiesc acum.

Când faci ceea ce-ţi place, viaţa ţi se dilată.

Pentru mine, lectura sau orice altă pasiune înseamnă a câştiga timp, a avea şansa mai multor vieţi condensate **într-**una singură. A face ceea ce-ţi place implică – sau ar trebui să implice de la un moment încolo – şi a câştiga bani de pe urma pasiunilor tale**. Într-**un articol viitor voi scrie despre responsabilitatea de a câştiga bani făcând ceea ce-ţi place şi cum această rigoare poate contribui la a deveni mai bun în ceea ce faci.

Când faci ceea ce-ţi place, dai dreptate la ceea ce ai mai bun în tine, iar a fi nedrept cu tine însuţi este

considerat un păcat mai peste tot.

Laşitatea feminină

Bancul care sugerează că bărbatul a fost creat primul pentru că Dumnezeu avea nevoie de o ciornă este adevărat. În timp ce bărbatul este o structură rigidă, nu mai subtilă decât o moluscă, femeia a avut parte de toate finisajele. Dacă la un bărbat arta subtilului este rezultatul unui travaliu intens, în cazul unei femei această îndeletnicire este una înnăscută. O femeie te va face idiot prin zeci de semnale infinitezimale, în timp ce un bărbat va găsi calea cea mai ieftină şi ţi-o va spune în faţă.

Dar nu vocaţia subtilului la femei doresc să punctez în acest scurt articol, cât mai degrabă aş sublinia câteva lucruri despre laşitatea feminină. Dacă un bărbat este laş în mare parte în întâlnirea cu alţi bărbaţi presupuşi mai puternici sau în asumarea unor responsabilităţi, în cazul femeii paleta de situaţii în care laşitatea devine o trăsătură dominantă este mult mai largă.

O femeie nu are nevoie de o întâlnire cu o altă femeie mai puternică pentru a fi laşă. O femeie devine laşă cu o alta mai slabă decât ea chiar şi din simplu motiv de a arăta că nu îi pasă.

Aceeaşi înzestrare socială **–** superioară celei a unui bărbat **–** devine pentru o femeie şi armă de supravieţuire, şi prilej de laşităţi şi ipocrizii. O femeie este destul de inteligentă să realizeze că bătălia pentru o viaţă acceptabilă se poartă în spaţiul social. Un bărbat îşi poate face iluzia că administrarea propriei singurătăţi face diferenţa dintre o viaţă irosită şi una împlinită, însă o femeie este mult mai realistă. Dtie că singurul front de luptă este acel câmp social pentru care ea îşi finisează în permanenţă calităţile.

Pentru salvarea aparenţelor sociale o femeie cheltuie în medie infinit mai multe resurse decât un bărbat. O femeie îşi va asuma o viaţă sexuală slabă, un disconfort în spaţiul privat doar pentru a salva nişte aparenţe şi **–** ceea ce e uimitor **–** îşi va asuma acest dublujocai o victorie. Un bărbat pus în aceeaşi situaţie se va simţi înfrânt. Un bărbat

va înţelege situaţia ca o neputinţa.

În plus, unul dintre cele mai mari coşmaruri pentru o femeie este ridicolul. De teama ridicolului social o femeie va sta la o masă cu un cui în picior doar pentru că ştie că ţipătul său de durere nu este elegant. De teama ridicolului o femeie va simula relaţii, simpatii, va deveni peste măsură de conciliantă, va înghiţi mârlanii şi nesimţiri, se va mula după situaţii şi persoane.

O femeie este atât de bine construită pentru spaţiul social încât presupune că acesta este singura lume. Dacă un bărbat ridicol întâlneşti la fiecare colţ, o femeie ridicolă este o raritate. O femeie va face tot posibilul pentru a nu se pune **într-**o conjunctură socială în care semnul ridicolului ar fi îndreptat spre ea. O femeie va minţi, va înşela şi va fi laşă doar pentru a fugi de ridicol.

Pentru dragostea sa, un bărbat va fi destul de imprudent să calce pe familie, prieteni, convenienţe sociale şi imaginea sa. O femeie rareori va fi astfel de iresponsabilă. O femeie va rata în mod conştient iubiri, şanse şi ocazii doar pentru a nu fi judecata de familie, prieteni şi lumea sa socială.

O femeie va accepta mai uşor o palmă în bucătărie **–** şi mult mai uşor una în dormitor **–** decât un ghiont de faţă cu mai mulţi.

Ne purtam propria ţara ca un şchiopătat

Am o toleranţă mică la ştirile negative. Sunt perioade întregi în care evit ştirile pentru potenţialul lor de a**-**mi bruia optimismul şi a**-**mi strica pofta de muncă. Nu doresc ca inundaţiile, tranşele FM l, sinuciderea Mădălinei Manole, poziţiile guvernului Boc să**-**mi regleze starea cu care îmi aşez capul pe pernăânainte de somn.

Nu doresc ca Dan Diaconescu să aibă un cuvânt de spus cu privire la încrederea mea în destinele unui popor şi nu vreau ca problema brandului de ţară să**-**mi încarce prea mult memoria şi preocupările.

Mi**-**aş dori să uit că sunt român sub acea aură peiorativă propagată peste tot [*românii sunt aşa şi pe dincolo*...), la fel cum nu doresc să**-**mi amintesc că trăiesc

în România cea care… *păcat că-ilocuită*.

Îmi doresc banalitatea faptului de-a fi român, fără problematizări excesive şi fără scenografii dramatice. Un englez nu se problematizează pe sine în călătoriile sale în străinătate, la fel cum un francez nu se justifică pe sine cu ardoare în faţa oricărui străin.

Să nu fiu înţeles greşit, sunt mândru că sunt român, însă consider că tuşele groase sunt dăunătoare chiar şi în acest aspect, îmi doresc banalitatea de-a fi român la fel cum un şofer bun îşi menţine propria bandă **într-**o curbă. Nu ştie că a făcut un lucru măreţ, nu primeşte aplauze, însă gestul lui contribuie la normalitatea traficului.

Îmi displac văicărerile de orice fel, la fel cum dispreţuiesc bucuria ridicolă în faţa a oricărei mici victorii [*e românaş de-al nostru*…). Haideţi să nu mai pupăm sufocant fiecare olimpic internaţional de parcă performanţa sa este un lucru atât de neînchipuit.

Haideţi să ne obişnuim cu victoriile medii şi să ţintim spre cele mari. Haideţi să ne comportăm ca şi cum e firesc să câştigăm, ca şi cum e firesc să avem rezultate. Şi **–** mai ales! **–** haideţi să asociem fiecare victorie cu munca, disciplina şi perseverenţa. Să nu mai presupunem ca rezultatele bune se datorează conjuncturii favorabile sau milei zeilor care şi-au întors faţa către români.

Îmi doresc banalitatea priveliştii a cuiva care ia o hârtie de pe jos şi pune la coş, la fel cum îmi doresc normalitatea celor care stau pe partea dreaptă pe scările rulante.

Proslăvim de zeci de ani tinerii olimpici, însă uităm că premiile Nobel tot d/le iau. Pompăm prin fiecare puşti genial, însă ne lipseşte o medie sănătoasă, nişte instituţii sănătoase şi nişte reflexe sănătoase.

Nu ştiu dacă suntem blestemaţi sau binecuvântaţi şi nici nu mă interesează. Oricum am fi, nu vreau să trăiesc fiecare zi cu această nedumerire.

Oricât ar părea de dur şi cinic, avem în această viaţă treburi mai importante decât aceea de-a fi români până la capăt şi cu orice prilej.

Laşitatea masculina

Conform unor studii făcute pe câteva femei aduse în pragul disperării, 98% dintre bărbaţi sunt nişte copiii în 99% din timp. Dincolo de glumă, aş dori să vorbesc aici despre acea laşitate masculină generalizată care este de multe ori mai supărătoare decât laşitatea feminină.

Dacă o femeie este laşă prin ipocrizie (care cere cel puţin o minimă inteligenţă a vicleniei), un bărbat este laş prin cea mai clasică prostie. Dacă o femeie se poartă iraţional, însă îşi urmează o logică internă, un bărbat se poate comporta ca un idiot chiar în miezul logicii pe care o crede explicaţia ultimă a lucrurilor.

Dacă femeia este fraieră atunci când i-a scăpat ceva, un bărbat este fraier atunci când îşi imaginează că nu-i scapă nimic.

A fi bărbat este ambalajul subţire al unui copil care a începutântre timp să se bărbierească. Unui bărbat nu îi trebuie multe motive – cum nicio femeie nu are nevoie de multe motive pentru a arunca cu reproşuri pentru a deveni băieţel. Există un palier al laşităţii masculine în care aceştia redevin *copiii lui mama* fix atunci când ar trebui să-şi asume responsabilităţi şi angajamente, când ar trebui să-şi recunoască greşeli şi eşecuri.

Dincolo de acestea, o altă problemă a laşităţii masculine este graba cu care un bărbat se victimizează. Dacă femeile au nişa lor bine conturată unde se dau lovite, îşi rup hainele şi se trag de păr, bărbaţii sunt specialişti în victimizarea în serie. Deful îl pistonează, femeia îi reproşează, colegii îl sapă, iar prietenii fac mişto de el.

Bărbatul-victimă-în-seriente acel copil bine intenţionat pe carevai! – nimeni nu îl înţelege şi căruia nimeni nu-i acordă respect. Aceeaşi victimă – căreia cu' greu îi putem spune bărbat – va reproşa femeii lipsa sa de putere şi de personalitate.

Un bărbat este singurul animal în stare să pornească un război pentru a evita o confruntare, la fel cum este singura fiinţă în stare să-şi pună piedică singur, pentru a fi victimă şi pentru a obţine atenţie. *Bărbatul-victimă-în-*

serie este acel copil care **s-**a tăiat la deget şi toţi îi acordă atenţie şi consolare, însă despre care toţi ştiu că – i plângăcios.

Bărbatul cade foarte repede în capcana de a crede că atenţia care i se acordă echivalează cu importanţa care i se conferă.

Cinci paşi pentru un blogger începător

Nu mă consider un blogger model, uneori m**-**am asumat mai mult decât un blogger, alteori m**-**am asumat mai puţin, însă am o experienţă de 5 ani în domeniu şi doresc să punctez câteva lucruri pentru cineva care este la început de drum.

Primul lucru pe care trebuie să**-**l ştie oricine care se apucă de ceva nou este că nu se poate truca pe sine pe termen lung. Autenticitatea este o caracteristică necesară oricărui demers serios (nu există demersuri serioase care să nu fie asumate pe termen lung). Există o coerenţă cu sine presupusă în orice activitate în care pui suflet. Dacă te apuci de blog, fii tu însuţi, altfel totul se răzbună.

Al doilea lucru este implicit în primul paragraf şi se referă la hărnicie. Dacă îţi place ceea ce faci şi dacă ceea ce faci te reflectă pe tine însuţi, nu poţi decât să fii harnic. Când e vorba de pasiune, scuzele nu sunt binevenite.

Al treilea lucru subînţeles în al doilea punct este constanţa. A scrie în mod constant este una dintre calităţile cele mai subestimate când e vorba de ceea ce înseamnă un blogger bun. Mai mult decât geniul personal, a scrie în mod constant este ceea ce îţi atrage nucleu unul public fidel.

A te strădui să scrii zilnic presupune o disciplină care merită respect şi a**-**ţi asuma că nu întotdeauna poţi să fii genial denotă o modestie şi o pertinenţă care spune multe despre autenticitatea unui om.

Al patrulea lucru este interactivitatea. Un blogger care doreşte să**-**şi consolideze brandul personal trebuie să fie activ pe blogul său şi interactiv pe blogurile altora (să lase comentarii relevante, să participe la discuţii) şi în reţelele sociale aferente (twitter, facebook „etc).

Nu există blogger bun fără asumarea unei identităţi coerente în celelalte reţele sociale. E ca şi cum ai avea un dormitor curat şi o bucătărie murdară. Impresia pe care o vei lăsa unui musafir va fi reglată de bucătărie, iar nu de dormitor. Mai mult, interactivitatea presupune să înveţi să comunici în diferite medii, cu diferiţi oameni.

Al cincilea lucru este propriul tău vis dincolo de blog. Blogul este un instrument (bun, prost sau genial, cum o fi, este doar un instrument), dacă devine scop în sine este deja semn de lipsă de inspiraţie. Pentru că dincolo de faptul că îţi doreşti să fii un bun blogger, ideal ar fi să-ţi doreşti să devii cineva care îşi urmează propriile visuri dincolo de graniţele blogului. Poate Andrei Roşca sau Bobby Voicu nu sunt bloggeri buni *stricto sensu* (nu sunt întotdeauna constanţi şi harnici), însă niciodată n-au renunţat să-şi urmeze propriile idealuri şi proiecte dincolo de blogul personal.

Marii fotbalişti nu au fost cei mai tehnici oameni de pe teren, însă cu siguranţă au fost cei care au avut viziune.

Vreau să simt viziunile tale, să văd proiectele tale, să-ţi urmăresc idealurile, iar toate acestea devin vizibile abia după ce ai dat *publish*. Oricât de mult suflet ai pune **într-**un blog, îţi mai rămâne un rest pe care trebuie să-l canalizezi în propriul tău castel din cărţi de joc.

Dacă bloggingul nu-ţi serveşte scopului de-a fi un mare om, atunci totul este inutil. Nimeni nu-şi doreşte un loc confortabil pe propriul scaun de rezervă. Indiferent dacă eşti *prodigyim late bloomer*, trebuie ţinut minte că *overnight succes usually takes years*.

Despre irelevenţa crescândă a televizorului

Cred că sunt în poziţia multora dintre cei care citesc aici: de când am intrat la facultate, televizorul a fost o prezenţă sporadică în viaţa mea. În cazul meu, au trecut 9 ani în care aud **–** ca prin ceaţă **–** de vedete noi, de emisiuni noi, de circuri în direct, scandaluri şi dezvăluiri. Am avut şi am sentimentul că nu pierd nimic pentru că pot număra pe degete emisiunile care pot aduce valoare adăugată timpului pe care l-aş consuma uitând**u-**mă la televizor.

Un rezultat ciudat – la care nu m-aş fi aşteptat – al ascezei mele în ce priveşte televizorul este o sensibilitate crescută la ceea ce înseamnă prost gust. Mi-am format o iluzie optică responsabilă în mare parte de optimismul meu, iar când accidental privesc o ştire sau o emisiune, reacţiile mele sunt alergice. Mi-am pierdut obişnuinţa, nu mai sunt călit. Dacă cineva m-ar obliga să privesc de la un capăt la altul *o firile de la ora 5*, probabil moralul meu ar fi dărâmat pentru o bună vreme, căci mi s-ar părea *incredibil* ce-aş vedea.

Aş vrea să le spun celor care mă întreabă – ori de câte ori reacţionez la kitsch-ul din jur – „de ce mă mai mir" faptul că nu mă voi putea niciodată obişnui cu toate rahaturile care vin la pachet cu faptul de-a fi român şi că mă voi „mira" în continuare atâta timp cât voi avea criteriile necesare de-a distinge prostul gust de bunul gust şi voi putea face diferenţa între a trăi într-o ţară civilizată şi una mai puţin necivilizată.

A-ţi da seama în ce ţară trăieşti uitându-te la televizor e ca şi cum ai încerca să ghiceşti ce meserii au oamenii doar uitându-te în w. c-urile lor sau judecând culorile preşului din faţa uşii.

Nu mă uit la televizor, îi apreciez totuşi – pentru tărie – pe cei care sunt obligaţi prin natura meseriei să urmărească ştirile, însă nu pot aprecia poziţiile unor oameni de cultură care emit opinii, ironii, judecăţi uitându-se la televizor. Nu pot aprecia – pentru că în ciuda poziţiilor lor, din câte am auzit, nu s-a îmbunătăţit cu nimic producţia tv, kitsch-ul este la fel în floare, vedetele îndoielnice tot apar, scandalurile se ţin lanţ şi nu s-a simţit nimeni prost pentru că nişte lideri de opinie taxează în scris şi ironizează prostul gust de pe micile ecrane.

Nu s-a schimbat nimic pentru că hermeneutica îşi ratează ţinta (te plângi de prostul gust de la TVân faţa unui public care este oricum în asentimentul tău), nu permite generalizări (nu afli cum sunt românii uitându-te le TV) şi nu creează presiune pentru schimbare, în plus şi sper să mă înşel – ne uităm la televizor la fel cum bătrânii adoră

ştirile negative despre tineri.

Există destule complicităţi între studioul de televiziune şi canapeaua de acasă, iar în loc să creăm poveşti, noi pierdem timp inutil reacţionând la simulacrele de poveşti ieşite de pe micul ecran.

Pentru mine, dincolo de prostul gust aferent, televiziunea a devenit din ce în ce mai irelevantă pentru cartografierea stării de spirit şi de suflet a unei naţiuni. Prefer să-mi ţin rezerva de mirare – implicit de acţiune – pentru ceea ce văd pe bloguri, ceea ce văd pe stradă, în jurul blocului, la un eveniment sau la un concert.

În plus, mă bucur să văd în jurul meu o generaţie mai tânără, mai activă şi prea ocupată de-a se mai uita la televizor.

Fiinţa cu cea mai mare cantitate de improvizaţie din viaţa sa

Citisem în *Maimuţa goală va* omul este singura primată care şi-a prelungit curiozitatea dincolo de graniţele copilăriei. Cimpanzeii, de exemplu, sunt curioşi, jucăuşi şi inovativi doar câţiva ani, în timpul tinereţii, însă odată cu maturizarea, cantitatea de nou învăţată scade dramatic.

În schimb, cu aproximativ 25 de ani în mod oficial, omul îi este rezervată cea mai lungă perioadă ludică, cea mai lungă copilărie. Mai mult, curiozitatea şi jocul nu se opresc odată cu maturitatea, iar aceasta ar fi unul din motivele evoluţiei speciei umane. Astfel apar inovaţiile şi creaţiile culturale.

Maimuţele sau leii nu au o copilărie prelungită pentru că imediat sunt supuse presiunii supravieţuirii, iar grija părinţilor nu este atât de extinsă (ca timp şi ca profunzime) ca în cazul omului. Odată cu ajungerea la anii maturităţii capacitatea de învăţare stagnează în mod structural pentru că mediul în care trăiesc este unul stabil, iar provocările pentru adăpost şi hrană comportă în mare parte aceleaşi tipare pe care le aveau şi maimuţele şi leii de acum mii de ani.

În cazul omului, lucrurile nu sunt atât de simple.

Oamenii au o copilărie prelungită pentru că au foarte multe de învăţat despre lumea în care se nasc, pentru părinţii au grijă de ei pe termen lung şi pentru că nevoile primare nu sunt singura lor miză.

În plus, omul este o fiinţă care trăieşte **într-**un mediu schimbător, fluid şi complex, iar procesul de învăţare este unul pe măsură. Dacă la începutul vieţii învăţăm despre lumea în care ne**-**au adus părinţii, treptat învăţăm despre lumea *noastră*, cea la care participăm ca persoane adulte, cea pe care încercăm să o modelăm după chipul nostru.

Pentru a face faţă provocărilor constante ale unei lumi din ce în ce mai complexe, schimbătoare şi în care a fost aruncat, omul este obligat să rămână fidel copilului curios, receptiv şi creativ din el însuşi. Mai mult decât atât, omul este animalul care poate suporta cea mai mare cantitate de incertitudine. Uneori însă, când cantitatea de incertitudine **–** implicit disconfort **–** este prea mare, ajungem să ne comportăm ca nişte animale încolţite şi ne reactivăm structuri mai vechi ale psihicului.

Omul este fiinţa cu cea mai mare cantitate de improvizaţie din viaţa sa. Improvizaţia este acea situaţie unde ai nevoie de spontaneitate, creativitate şi curaj şi **–** cum toate acestea sunt atribute ale jocului **–** este de înţeles de ce omul şi**-**a găsit forţa interioară tocmai din prelungirea îndrăzneaţă a copilăriei sale.